

V L A A M S P A R L E M E N T



Zitting 1998-1999

26 april 1999

VERZOEKSCHRIFT

**betreffende de gezondheidsproblemen veroorzaakt door
de exploitatie van de MIWA-verbrandingsoven te Sint-Niklaas**

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

– van de heren Johan Malcorps en Jos Stassen –

**betreffende de behandeling van het verzoekschrift betreffende de gezondheidsproblemen
veroorzaakt door de exploitatie van de MIWA-verbrandingsoven te Sint-Niklaas**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud uitgebracht
door de heren Freddy De Vilder en Johan Malcorps**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Dirk Van Mechelen.

Vaste leden :

de heren Georges Beerden, Peter Desmet, Hugo Marsoul, Leonard Quintelier, Jef Van Looy ;

mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht, de heren Arnold Van Aperen, Dirk Van Mechelen ;

de heren Freddy De Vilder, Jacky Maes, Bruno Tobback ;

de heren Frank Creyelman, Frans Wymeersch ;

mevrouw Gerda Raskin ;

de heer Johan Malcorps.

Plaatsvervangers :

de heren Jos De Meyer, Johan De Roo, mevrouw Veerle Heeren, de heren Erik Matthijs, John Taylor ;

mevrouw Yolande Avontroodt, de heren Marino Keulen, Patrick Lachaert ;

de heren Peter Dufaux, Carlos Lisabeth, Jacques Timmermans ;

de heren Wilfried Aers, Pieter Huybrechts ;

de heer Johan Sauwens ;

mevrouw Vera Dua.

Zie ook :

1382 (1998-1999)

– Nr. 1 : Voorstel van resolutie

INHOUD

Blz.

I.	Hoorzitting van 20 januari 1999 met de heer Fred De Baere, eerste ondertekenaar van het verzoekschrift	4
	I.1. Inleidende uiteenzetting	4
	I.2. Vragen en opmerkingen van de leden en eerste bespreking van het verzoekschrift	10
II.	Antwoorden van de bevoegde ministers op de vragen toegevoegd aan het verzoekschrift	14
III.	Voortzetting van de bespreking	27
IV.	Voorstel van resolutie van de heren Johan Malcorps en Jos Stassen betreffende de behandeling van het verzoekschrift betreffende de gezondheidsproblemen veroorzaakt door de MIWA-verbrandingsoven	31
	IV.1. Bespreking	31
	IV.2. Stemming	33
V.	Conclusies en aanbevelingen van de Commissie	33
	Bijlagen	35

DAMES EN HEREN,

Op 18 december 1998 heeft de heer Fred De Baere namens 12 andere ondertekenaars bij de voorzitter van het Vlaams Parlement een verzoekschrift betreffende de gezondheidsproblemen veroorzaakt door de exploitatie van de MIWA-verbrandingsoven te Sint-Niklaas ingediend.

De Commissie voor Staatshervorming, Algemene Zaken en Verzoekschriften heeft tijdens haar vergadering van 6 januari 1999 dit verzoekschrift ontvankelijk verklaard en doorverwezen voor verdere behandeling naar de Commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud.

De Commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud heeft op 20 januari 1999 de eerste ondertekenaar van het verzoekschrift gehoord. Vooraf werd het verzoekschrift aan alle commissieleden bezorgd. Na de eerste bespreking heeft de commissie op 21 januari 1999 de bevoegde leden van de Vlaamse regering schriftelijk om inlichtingen verzocht. De antwoorden van de bevoegde ministers werd op 1 april 1999 in de commissie besproken.

In samenhang met het verzoekschrift werd op 1 april 1999 het voorstel van resolutie van de heren Johan Malcorps en Jos Stassen betreffende de behandeling van het verzoekschrift betreffende de gezondheidsproblemen veroorzaakt door de exploitatie van de MIWA-verbrandingsoven te Sint-Niklaas (*Parl. St. VI. Parl. 1998-1999, nr. 1382/1*) besproken. Het voorstel van resolutie werd op 21 april 1999 door de commissie besproken en verworpen.

I. HOORZITTING VAN 20 JANUARI 1999 MET DE HEER FRED DE BAERE, EERSTE ONDERTEKENAAR VAN HET VERZOEKSCHRIFT

1.1 Inleidende uiteenzetting

De heer Dirk Van Mechelen, voorzitter : Aan de orde is het verzoekschrift van 18 december 1998 van de heer De Baere betreffende de gezondheidsproblemen veroorzaakt door de exploitatie van de MIWA-verbrandingsoven te Sint-Niklaas.

Artikel 6 van het decreet van 14 juli 1998 houdende de regeling van de bij het Vlaams Parlement ingediende verzoekschriften bepaalt dat de verzoeker ten laatste dertig dagen na de ontvangst van het doorverwezen verzoekschrift wordt gehoord door

de commissie. Indien het verzoekschrift door meerdere verzoekers is ondertekend, wordt de eerste ondertekenaar gehoord. In dit geval betreft het de heer Fred De Baere. Ook mevrouw Kristine De Leeuw, mede-indiener van het verzoekschrift, is aanwezig.

Na de uiteenzetting van de heer De Baere zullen we een eerste bespreking wijden aan dit verzoekschrift. De heer De Baere heeft het woord.

De heer Fred De Baere : Mijnheer de voorzitter, geachte commissieleden, ons verzoekschrift heeft vooral te maken met gezondheidsproblemen. Naar we hebben vernomen, is deze commissie bevoegd om op alle vragen te antwoorden voorzover het bevoegdheden van het Vlaams Parlement betreft. Ben ik juist geïnformeerd ?

De voorzitter : Het is gebruikelijk dat een onderwerp aan één commissie wordt toegewezen. Als bijvoorbeeld een interpellatie tot meer dan één minister wordt gericht, dan antwoordt één minister namens de Vlaamse regering, die daar collegiaal verantwoordelijk voor is. Volgens artikel 7 van het decreet van 14 juli 1998 kan een commissie die bijkomende informatie nodig acht vanwege een andere minister, daar schriftelijk om verzoeken. Daardoor kan de Commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud zich in dit geval eventueel ook schriftelijk tot de minister bevoegd voor het gezondheidsbeleid richten. Ze moet daarop dan binnen de zes weken antwoorden.

De heer Fred De Baere : Geachte commissieleden, eigenlijk hadden we niet in het Vlaams Parlement hoeven te zitten. Het lijkt me niet gezond dat het Vlaams Parlement lokale problemen moet oplossen, maar door het falend overheidsbeleid zien we ons toch genoodzaakt om onze problemen hier uiteen te zetten. Ik hoop dan ook dat u ons met volle aandacht zult aanhoren. We merken immers een communicatiebreuk tussen de overheid en de bevolking. Het parlementair verzoekschrift is helaas de enige weg die ons nog rest om de situatie van de omwonenden van de MIWA-verbrandingsoven kenbaar te maken. We beschouwen onszelf dan ook als hun tolk.

– *Communicatie*

Ik verduidelijk eerst de communicatiebreuk. Op 25 november 1997 hadden we een onderhoud met de burgemeester van Sint-Niklaas. Deze ontkende onmiddellijk dat een verband mogelijk was tussen de oven en de gezondheidsproblemen in de omgeving. De rapporten die we aan hem hebben voorgelegd,

handelden over problemen met ovens in het Duitse Kehl en het Italiaanse Trieste. Volgens de burgemeester deden zich in Sint-Niklaas geen gelijkaardige problemen voor. Toen we het hadden over kinderen met aangeboren afwijkingen, schoof de burgemeester het culpabiliteitsbeginsel naar voren : ouders met gehandicapte kinderen zoeken altijd een zondebok, in casu de verbrandingsoven. Toen we de studie van OVAM van 1993 ter sprake brachten om het verband aan te tonen tussen de meest vervuilde gebieden en de gebieden waar de meeste meldingen werden geregistreerd, had de burgemeester plots geen tijd meer. Hij had een dringende volgende afspraak : de bespreking van de Honderd Dagen van de studenten. Tot op heden heeft hij voor ons geen tijd meer willen vrijmaken.

We hebben onze meldingen van gezondheidsproblemen begin december 1997 ook overgemaakt aan de Vlaamse ministers Kelchtermans van Leefmilieu en Demeester van Gezondheidsbeleid, en aan federaal minister Colla van Volksgezondheid. Geen van de drie bovenvermelde ministers reageerde. Op 26 mei 1998 brachten we onder andere de ministers Kelchtermans en Demeester met een aangetekende brief op de hoogte van de resultaten van het gezondheidsonderzoek in Sint-Niklaas. Van minister Kelchtermans ontvingen we tot nu toe geen enkele reactie. Van minister Demeester vernamen we op 27 juli 1998 dat alle elementen die we hadden vermeld, overduidelijk tot de bevoegdheid van minister Kelchtermans behoorden.

In december 1997 vroegen we voorzitter Baeyens om gehoord te worden in de gelijknamige commissie. Twee dagen later kregen we antwoord dat we niet op onze honger zouden moeten blijven zitten en dat de argumenten van de bezorgde omwonenden mee in overweging zouden worden genomen.

Tot op heden volgde echter geen enkele uitnodiging. Bijna twee maand later, in januari 1998, hernieuwden we ons verzoek om te worden gehoord. Toen kregen we geen enkele reactie meer van de heer Baeyens. Een lid van de commissie Baeyens heeft onze vraag om te worden gehoord nog eens herhaald binnen de commissie. Hij kreeg het antwoord dat minister Kelchtermans de commissie had opgelegd geen omwonenden van verbrandingsovens te horen. We mochten niet worden gehoord tijdens een officiële zitting van de commissie-Baeyens. Ook iedere vraag tot een gesprek met de provinciale Milieu-inspectiedienst werd door Aminoal afgewezen. Zoals blijkt uit ons verzoekschrift zelf, kan men ons moeilijk verwijten geen pogingen te hebben ondernomen om in contact te treden met de overheid.

– Gezondheidsproblemen

Voor alle duidelijkheid wil ik er nog bij vermelden dat wij zelf geen enkel eigenbelang te verdedigen hebben, tenzij misschien dat we zelf ook slachtoffer zijn geworden van de gevolgen van de exploitatie van de MIWA-verbrandingsoven.

In 1979 was mijn ex-echtgenote zwanger van ons eerste kind. Na drie maanden resulteerde deze zwangerschap echter in een spontane abortus. Er was geen oorzaak vast te stellen. Een jaar later was mijn ex-echtgenote opnieuw in verwachting. Vol spanning beleefden we de zwangerschap. Toen kwam de bevalling. In mijn bijzijn werd de tweeling geboren. Het waren twee goedogende jongens van elk 2,5 kilogram, met een normale lengte, maar ze werden doodgeboren. Na onderzoek van de jongens en het genetisch materiaal van de ouders bleek dat men geen enkele oorzaak voor het overlijden van de jongens kon vinden. Gelukkig werd dan wel in 1981 een gezonde jonge dochter geboren, maar in 1982 werden we voor een tweede keer geconfronteerd met een onverklaarbare spontane abortus op drie maanden. Hierna volgden opnieuw twee gezonde jongens. In 1989 werd ik geconfronteerd met mijn echtscheiding. Vele jaren later leerde, in 1995, leerde ik Kristine kennen die het verhaal verder zal vertellen.

Mevrouw Kristine De Leeuw : Mijnheer de voorzitter, geachte leden, wij hebben allebei tijdens onze jeugd en ook daarna in de buurt van de MIWA-verbrandingsoven gewoond. Ik ben zelf in 1995 zwanger geworden. De eerste vier maanden was er niets aan de hand. In de vijfde maand van de zwangerschap werd echter vastgesteld dat het kind abnormaal groeide. We werden doorgestuurd naar Leuven voor nader onderzoek, en daar heeft men via genetisch onderzoek vastgesteld dat het kind leed aan dwerggroei of achondroplasie.

Uit het onderzoek bleek dat dit het gevolg was van een vorm van mutatie die niet erfelijk bepaald was. Men kon ons niet vertellen in welke mate dit kindje verder gehandicapt of levensvatbaar was, dat konden we enkel afwachten tot aan de bevalling. Wij hebben in het belang van het kind nog zwangerschapsonderbreking overwogen, maar dat is in België niet mogelijk als men al vijf of zes maanden zwanger is. Nu kan men dwerggroei echter pas vaststellen na de vijfde maand van de zwangerschap. Uiteindelijk is onze zoon David in augustus 1996 geboren. De prognose luidt dat hij ongeveer 1,35 meter zal worden. Verdere verwickelingen kunnen we alleen maar afwachten.

Aanvankelijk hadden we ons nog geen vragen gesteld over de handicap van onze zoon of de verdere voorgeschiedenis. Toen we te weten kwamen welke invloeden dioxine kon hebben op de reproductie – en we hebben steeds in de buurt van een verbrandingsoven gewoond -, hebben we onze conclusies getrokken en besloten om verder geen kinderen meer te krijgen.

De heer Fred De Baere : Helaas is ons verhaal geen alleenstaand verhaal in de buurt van de verbrandingsoven. Tientallen andere gezinnen hebben ons hun verhaal verteld : stuk voor stuk drama's die zich onder de schouw van de oven afspelen. Via ons lokaal meldpunt werden ongeveer tweehonderd meldingen geregistreerd. Een overzicht van de gedane meldingen kunt u vinden in bijlage twee van het verzoekschrift.

Omdat de overheid weigert enig verband tussen deze klachten en de oven te erkennen, en ook weigert enig onderzoek te doen naar een mogelijk verband, zagen we ons genoodzaakt een onderzoek op eigen kosten te laten uitvoeren. Graag willen we de resultaten van dit onderzoek aan u voorleggen.

Vooreerst wil ik erop wijzen dat de huisvuilverbrandingsoven in Sint-Niklaas een jaarcapaciteit heeft van 55.500 ton per jaar, en ingeplant is in een woonwijk. De oven situeert zich op minder dan twee kilometer van het stadscentrum. Belangrijk is dat in de omgeving van de oven geen andere zware industrie aanwezig is.

In 1993 heeft de OVAM het neerslagpatroon van verbrandingsovens bestudeerd in Sint-Niklaas, omdat deze gemeente de meest zuivere situatie in Vlaanderen is. U kunt dit zien op deze afbeelding, die het neerslagpatroon van dioxine in de omgeving van de oven weergeeft. De hoogste concentraties vindt men in de dominerende windrichting, namelijk noordwest. Er werden waarden opgemeten waarvan men in Duitsland zegt dat er geen landbouwactiviteit mag plaatsvinden en geen kinderen meer mogen spelen.

Tot op heden wordt door de VITO nog steeds het voorbeeld van Sint-Niklaas aangehaald als model van dit verspreidingspatroon. De oven is in werking sinds 1977. Zoals reeds gesteld is de verbrandingsoven de enige bron van industriële emissie van dioxine in de omgeving.

– Gezondheidsonderzoek in de Mispelstraat¹

In het voorjaar van 1998 werd een wetenschappelijk gezondheidsonderzoek uitgevoerd in de Mispelstraat, die lateraal in de windrichting van de oven ligt. Terloops kan ik misschien aanhalen dat de bolletjes op de kaart allemaal meldingen zijn van kanker die bij ons zijn binnengekomen (zie kaart in de bijlagen). U merkt dat er een hoge concentratie is in de omgeving van de MIWA-oven zelf, en ook voornamelijk in de Mispelstraat. Het onderzoek werd begeleid door twee geneesheerspecialisten, met name dokter Marc Ringoir, die anesthesist is en hoofd van de spoedopname in de Sint-Lucaskliniek in Gent, en dokter Karl Geboes, die internist is, patholoog en kankerspecialist van het maag-darmstelsel en verbonden aan de universiteit van Leuven.

De gezondheidsklachten werden opgevraagd via een door de inwoners in te vullen vragenlijst. Deze lijst werd opgesteld op basis van het registratieformulier van het Nederlandse Meldpuntennetwerk Gezondheid en Milieu. Dit formulier is daar reeds jaren in gebruik. De respons van de inwoners op het gezondheidsonderzoek was zeer groot. Bijna twee derde van de gezinnen heeft eraan deelgenomen. In het totaal beschikten we dan ook over de gegevens van 281 personen uit de Mispelstraat.

Op de volgende tabel vindt u een representatief overzicht van het aantal deelnemers per leeftijdsgroep (tabel 1 in de bijlagen). De bovenste lijn geeft het totale aantal weer. De zwarte lijn geeft het aantal vrouwen weer, de stippellijn het aantal mannen. In de betrokken straten ziet u twee pieken. Daar woont namelijk een oudere bevolking en een iets jongere bevolking die de oudere is opgevolgd.

Alle gemelde gezondheidsklachten werden door de administratie van het Sint-Lucasziekenhuis te Gent gecodeerd volgens de internationale ICD-9-CM-code. Voor het statistisch materiaal hebben we een

1 “Mispelstraat : wonen onder de rook van een afvalverbrandingsoven. Rapport over de gezondheidsimpact van de MIWA-afvalverbrandingsoven in Sint-Niklaas”, Werkgroep Verbrandingsoven Sint-Niklaas. Dit rapport werd rondgedeeld in de commissievergadering van 1 april 1999 en ligt ter inzage op het commissiesecretariaat. De voornaamste resultaten worden ook in het verzoekschrift vermeld.

beroep gedaan op het boek Gezondheidsindicatoren 1995 van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Voor de berekening van de kankerincidenties hebben we ons gebaseerd op de cijfers van het nationaal kankerregister, namelijk de gemiddelde jaarlijkse incidentiecijfers over de periode 1990-1992.

Wegens het gebrek aan statistisch materiaal in Vlaanderen kunnen we slechts een beperkt aantal conclusies trekken uit dit gezondheidsonderzoek. Voor verder onderzoek moet de groep ondervraagden worden vergeleken met een andere groep ondervraagden, bijvoorbeeld op het platteland. Dit is voor ons echter niet haalbaar omdat iedere medewerker gratis zijn medewerking heeft verleend aan dit onderzoek, zonder enige financiële steun van de overheid.

Uit het onderzoek is gebleken dat 35 percent van de ondervraagden gezondheidsklachten heeft, waaronder 52 mannen en 46 vrouwen. Wat opvalt is het hoge aantal klachten bij jongens tussen 2 en 9 jaar. 9 op 10 jongens hebben één of meerdere aandoeningen zoals misdeling van embryonale cellen, hyperactiviteit, lichte zwakzinnigheid, verkoudheden, bronchitis, stofallergie, huidallergie, koemelkallergie, niet-sluitende maagklep, vernauwende maaguitgang, ademhalingsstoornissen, diarree, luchtwegeninfecties, astma, motorische stoornissen, poliepen en andere allergieën.

We hebben op de grafiek weergegeven wat dit betekent voor de levensverwachting (grafiek 2 in de bijlagen). Daarbij zijn we de leeftijd van overlijden nagegaan van de personen die de laatste 20 jaar zijn overleden in de Mispelstraat. De leeftijd van overlijden van de vrouwen uit de Mispelstraat ligt 20 jaar lager dan de gemiddelde leeftijd van overlijden bij vrouwen in Vlaanderen. Voor mannen bedraagt het verschil ongeveer 10 jaar. Alle overleden personen woonden reeds in de Mispelstraat voor 1978, bij overlijden woonden ze er gemiddeld 30 jaar. Op de grafiek ziet u duidelijk dat de meeste mensen zijn overleden voor de leeftijd van 75 jaar. In Wilrijk heeft men hetzelfde onderzoek gedaan en is men tot vrijwel dezelfde resultaten gekomen.

Mevrouw Kristine De Leeuw : Er zijn geen abnormale kindersterftecijfers die het sterftecijfer eventueel zouden kunnen beïnvloeden.

De heer Fred De Baere : Op basis van de nationale statistiek van het ministerie van Volksgezondheid van het Vlaamse Gewest hebben we de oorzaak van de sterfte kunnen nagaan door middel van vergelijkend materiaal. Opvallend daarbij is dat in de

Mispelstraat veel meer mensen stierven aan kanker dan normaal kan worden verwacht. Voor hart- en vaatziekten ligt het cijfer ongeveer gelijk. Volgens specialisten toont dit aan dat het gezondheidsonderzoek min of meer relevant is.

We hebben de doodsoorzaak opgesplitst volgens het soort kanker : darmkanker, longkanker, andere kanker en hart- en vaatziekten. De bovenste grafiek geeft de gegevens voor mannen weer, terwijl de onderste de evolutie bij vrouwen toont (grafiek 3 in de bijlagen). Longkanker komt algemeen bij mannen frequenter voor dan bij vrouwen. Bovendien zien we in alle groepen een evenredige verhoging van het aantal kankergevallen. Daaromtrent zijn er geen fluctuaties. De tweede kolom laat de statistische verwachtingen zien en de eerste kolom geeft de werkelijke vaststellingen weer.

We onderzochten tevens de kankerincidentie en gingen na in hoeverre deze een toename vertoont ten aanzien van de te verwachten graad binnen die bevolkingsgroep (grafiek 4 in de bijlagen). We hebben de gegevens ter zake opgesplitst naar geslacht en leeftijd van de bewoners van de Mispelstraat. Op die manier konden we de te verwachten kankerincidentie berekenen.

Opvallend was dat de kankerincidentie merkbaar opliep nadat de verbrandingsoven twaalf jaar in werking was. Vanaf dan zien we een stijgende lijn. We weten dat er bij toxische stoffen een latentieperiode kan gelden van twintig jaar vooraleer gevolgen voor de gezondheid zichtbaar worden. De eerste twaalf jaar treedt er dus zo goed als geen verhoging op en krijgt men het te verwachten patroon, met uitzondering van de cijfers voor leukemie, omdat die aandoening zich eerder manifesteert. Die gegevens blijken evenwel niet uit deze grafieken. Voor de Mispelstraat zien we eigenlijk een gestadige stijging van de kankerincidentie. Deze ligt op dit ogenblik ongeveer 4,8 keer zo hoog als het gemiddelde in de rest van Vlaanderen.

Het kankerregister hanteert ook een opsplitsing in zes groepen van kanker. We gingen zodoende ook na of bepaalde kankersoorten meer voorkwamen dan andere. Dit was niet het geval : de stijging in de kankerincidentie zet zich gelijkmatig door bij alle vormen van kanker, zowel bij mannen als bij vrouwen. Het lijkt me duidelijk dat er bij dit onderzoek een lijn in de resultaten zit en dat men het dan ook niet zomaar naast zich kan neerleggen.

In het licht van de registratie konden we ook nog andere vaststellingen doen. Kwalen die normaal in een zuivere leefomgeving zouden moeten verdwij-

nen, bleken volop aanwezig : allergie, eczeem, ademhalingsproblemen, aandoeningen van de luchtwegen, enzovoort. Deze klachten houden in de Mispelstraat aan. Mensen die minder dan vijf jaar in de Mispelstraat wonen, melden problemen zoals allergieën, chronische verkoudheden enzovoort, die ze voordien niet hadden. Bovendien verdwijnen of verminderen bepaalde klachten wanneer mensen op vakantie gaan en keren ze terug zodra deze mensen weer in de buurt van de oven terecht komen.

De beschrijving van de gezondheidsklachten aan de hand van onze meldingen is perfect in overeenstemming met de klachtenregistratie van het Nederlandse Meldpuntennetwerk, waarmee wij samenwerken. Dat is wel zeer opvallend. Tijdens een internationale bijeenkomst te Roosendaal, op 14 november jongstleden, van werkgroepen actief rond verbrandingsovens in Vlaanderen, Brussel en Nederland keerden telkens dezelfde ziektebeelden terug. In de nabijheid van andere verbrandingsovens die al jaren draaien, blijken de gezondheidsklachten eenzelfde patroon te vertonen. Sint-Niklaas vormt daar een voorbeeld van en is dus zeker geen alleenstaand feit. Het gezondheidsonderzoek daaromtrent krijgt ook internationaal erkenning. We zijn in dat verband op 1 februari uitgenodigd om tijdens een door de Nederlandse overheid georganiseerd internationaal congres het onderzoek en de resultaten ervan voor te stellen.

– Andere gegevens

Behalve dit onderzoek willen we ook volgende feiten voorleggen. Het jaaremissieverslag voor 1996 van de MIWA-verbrandingsoven werd tot nu toe niet op het gemeentehuis neergelegd en is waarschijnlijk niet eens opgesteld. De Milieu-inspectie van Oost-Vlaanderen meldt ons dat ze ter zake niet bevoegd is. Wie is dat dan wel ?

Op basis van het decreet van 23 oktober 1991 inzake de openbaarheid van bestuursdocumenten in de diensten en instellingen van de Vlaamse regering, vroegen we Aminal om inzage in het milieudossier van de MIWA-verbrandingsoven. De heer Jean-Pierre Heirman weigerde dit op 14 september 1998 omwille van het feit dat er PV's werden opgemaakt en men de gerechtelijke procedure niet mocht dwarsbomen. Ons inziens moet het mogelijk zijn de PV's uit het dossier te verwijderen en de rest te laten inzien. De meet- en controlegegevens van de oven zijn voor ons dus op geen enkele wijze toegankelijk.

Een lid van de commissie-Baeyens deelde ons mee dat de gezondheidsproblemen in de omgeving van de MIWA-verbrandingsoven nog nooit ter sprake zijn gekomen in de commissie. Dit dossier werd nochtans reeds eind 1997 aan de voorzitter van de commissie overgemaakt. Sterker nog : in december werd op een bijeenkomst van de commissie in Sint-Niklaas beweerd dat de omwonenden zich verzetten tegen de uitbreiding en de aanpassing van de filterinstallatie van de MIWA-oven. Niets is minder waar. Omwille van de gezondheidsproblemen en in het licht van het voorzorgsprincipe lijkt het ons wenselijk de oven onmiddellijk te sluiten. Maar zolang hij openblijft, ijveren we voor een filterinstallatie die voldoet aan de notie 'beste beschikbare technieken'. Naar aanleiding van ons beroep tegen de door de provincie verleende milieuvergunning van augustus 1998, dat is ingediend bij minister Kelchtermans, hadden we verwacht dat de minister advies zou inwinnen bij de commissie-Baeyens vooraleer over dit beroep uitspraken te doen. We hebben vernomen dat dit niet is gebeurd.

Hoewel de commissie-Baeyens toezicht houdt op de werking van de ovens, werkt de oven van Sint-Niklaas nog steeds niet zoals het hoort. De oven wordt nog dikwijls stilgelegd wegens technische gebreken. Omwonenden zien regelmatig zwarte rook uit de schouw komen. De ovens worden overbelast en liggen regelmatig stil. Als ze werken, wordt er meer verbrand dan de installatie aankan. Noch de commissie-Baeyens, noch Aminal, noch MIWA geven uitleg over de toestand van de installatie, haar werking en gebreken, de aard en het volume van het verwerkte afval, het aantal uren dat de bypass wordt gebruikt, en wat er wordt gedaan om aan de problemen te verhelpen.

Niemand verstrekt informatie over de reële gezondheidsrisico's voor de omwonenden. De overheid beweert met klem dat er absoluut geen gezondheidsproblemen kunnen ontstaan ten gevolge van de exploitatie van de MIWA-verbrandingsoven. Toch willen we de overheid wijzen op een recent arrest van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens. Dat arrest dateert van februari 1998. In dat arrest is de Italiaanse staat veroordeeld tot betaling van een schadevergoeding per verzoekende partij van 10 miljoen lire, als morele schadevergoeding, omdat de staat de bevolking niet correct heeft voorgelicht over het reële risico dat zij liep ten gevolge van accidentele en andere emissies van toxische stoffen door een Seveso-inrichting.

De voorbije jaren zijn over de overtredingen reeds tientallen PV's opgemaakt tegen de exploitanten, en overgemaakt aan het parket. Niettegenstaande

al deze overtredingen en de gezondheidsproblemen bij de omwonenden, weigert het parket een onderzoek op te starten. Enkele voorbeelden van gezondheidsbedreigende overtredingen zijn de volgende. In de stortbunker wordt meer afval gedeponeerd dan toegelaten. Dit heeft in het verleden al meermaals tot het ontstaan van brand geleid. Twintig jaar lang, tot begin 1998, werden droge assen vervoerd in open containers, door het stadscentrum. Twintig jaar lang heeft men hier ziekenhuisafval verbrand. Daar was ook materiaal uit het operatiekwartier bij : bebloede schorten, injectienaalden, menselijke ingewanden, afgedankt bloed en infusen. In het verleden werd bij mistig weer de filterinstallatie dikwijls uitgeschakeld. Dat gebeurde ook bij het opstarten en doven van de ovens. Tot vorig jaar werden de ovens elk weekend om beurten gedoofd. Bovendien werd in het verleden de filterinstallatie slecht onderhouden.

Ik wil het ook hebben over Vlarem II. De normen in Vlarem II zijn slechts uitstootnormen, voor een beperkt aantal toxische stoffen. Zo worden kanker-verwekkende stoffen als PCB's, PAK's, chroom 6 en methykwik niet gemeten. Van PCB's is bekend dat ze dezelfde toxische effecten hebben als dioxine. De uitstootnorm voor onder meer dioxine wordt door de exploitanten omzeild door een verhoogde luchtdoorstroom. Meer luchtdoorstroom resulteert in een verlaagde concentratie toxische stoffen per kubieke meter. Zo kan men de norm respecteren, hoewel er evenveel vuil de lucht wordt ingejaagd.

De Europese Commissie bevestigt dat de norm van Vlarem II niet volstaat. We dienden een klacht in bij de Europese Commissie. Uit een mededeling van de commissie, van 8 december 1998, blijkt dat het Vlaamse Gewest de Europese richtlijn inzake preventie en vermindering van luchtvervuiling door nieuwe en bestaande afvalverbrandingsovens niet respecteert. Volgens de Commissie voldoet de Vlaamse wetgeving niet. De Europese Commissie maakte een aanmaning en een met redenen omkleed advies aan België over. Omdat België de Europese richtlijnen niet respecteert, heeft de commissie besloten om bij het Europees Hof van Justitie klacht in te dienen tegen de Belgische staat.

Volgens Vlarem II mag de bypass nog 120 uren per jaar worden gebruikt. Een uur verbranden zonder filter komt neer op 500 uren verbranden met filterinstallatie. Die 120 uren komen dus overeen met zeven jaren verbranden met filterinstallatie. Dat mag volgens Vlarem II allemaal. De fijne stofdeeltjes zijn volgens Nederlandse studies het meest schadelijk. Toch is er enkel een norm voor de lo-

zing van de totale hoeveelheid stofdeeltjes, ongeacht de aard en samenstelling van deze stofdeeltjes. Er bestaan geen afdwingbare luchtkwaliteitsnormen in Vlaanderen. Evenmin bestaan er neerslagnormen voor de lucht en de bodem. Normen voor de opname in het menselijk lichaam bestaan er evenmin. Voor koemelk bestaan er normen, maar voor moedermelk niet. Normen voor laag frequent geluid bestaan er evenmin.

De huidige normering kan de goede gezondheid van de omwonenden niet waarborgen. Dat is in strijd met artikel 22 van de grondwet, dat het recht op een gezond leefmilieu waarborgt. Het voorzorgprincipe, zoals overeengekomen in de Conventie van Rio de Janeiro, wordt niet nageleefd. De voorzorgen inzake de productie, transport en het toedienen van medicatie staan in schril contrast met de voorzorgen genomen bij de exploitatie en de verspreiding in de lucht van toxische stoffen in de nabijheid van verbrandingsovens.

De huidige normering kan de gezondheid van de omwonenden niet waarborgen en behelst dus een overtreding van de Grondwet. In Vlarem II staat ook duidelijk dat de beste beschikbare technieken moeten worden aangewend. De MIWA-verbrandingsoven beschikt over een installatie die eigenlijk niet beantwoordt aan dit criterium. Nochtans wordt door de Milieu-inspectie en minister Kelchtermans enkel en alleen aangedrongen op het respecteren van de huidige uitstootnorm. De bepaling van beste beschikbare techniek wordt dan ook niet toegepast in Vlaanderen.

De controles gebeuren steeds aangekondigd, vinden vrijwel uitsluitend overdag plaats en ook bijna uitsluitend na klachten van burgers. In het weekend is de Milieu-inspectie niet bereikbaar en voert deze instantie naar eigen zeggen eigenlijk geen controles uit.

In het VRT-programma De Zevende Dag beloofde minister Kelchtermans aan de bevolking de afvalverbrandingsoven onmiddellijk te zullen sluiten indien wordt aangetoond dat er zich bij de omwonenden gezondheidsproblemen voordoen door deze oven. Ik meen dat we duidelijk hebben aangetoond dat er inderdaad ernstige gezondheidsproblemen zijn als gevolg van de exploitatie van de MIWA-verbrandingsoven. We rekenen er dan ook op dat de minister zijn woord houdt en dat hij deze oven onmiddellijk laat sluiten om erger te voorkomen.

Aan de hand van de problemen waarmee we werden geconfronteerd hebben we een reeks vragen

aan dit parlement opgesteld. Ik zal deze lijst aan de voorzitter overhandigen. Ze beslaat vijf bladzijden en gaat in op disfuncties binnen de Vlaamse regering en de ministeries. We rekenen erop dat deze vragen integraal zullen worden behandeld door deze commissie.

I.2. Vragen en opmerkingen van de leden en eerste bespreking van het verzoekschrift

De heer Dirk Van Mechelen, voorzitter : In naam van de commissie wil ik u mijn medeleven betuigen over het persoonlijk leed dat u is overkomen.

Deze commissie tracht steeds dit soort problemen ten gronde te behandelen. In het verleden hadden we de commissie-Baeyens hier reeds verscheidene malen te gast. Dat heeft er onder meer toe geleid dat we meenden dat de strengste norm, namelijk die van 0,1 nanogram TEQ per kubieke meter, in Vlaanderen moest worden gehandhaafd zodra de norm van kracht werd als gevolg van de Vlarem-reglementering. Dit verzoek vanwege de commissie werd door de minister op het terrein geïmplementeerd.

Ik denk dat er twee problemen zijn in dit dossier. Ten eerste zijn er de gevolgen van de milieuvervuiling in Vlaanderen. Die nemen vele vormen aan, variërend van lucht- en waterverontreiniging tot bodemverontreiniging en de afvalproblematiek. We trachten twee dingen te doen. Wat de toekomst betreft, proberen we een voorkomingsbeleid te voeren. Alle commissieleden zijn voorstander van de grootst mogelijke omzichtigheid met betrekking tot het handhaven van de gezondheid van onze bevolking.

Verder trachten we, in de mate van het technisch en financieel mogelijke, de rampzalige gevolgen van een decennialange milieuvervuiling op te lossen. Ook wat dat betreft zijn onze mogelijkheden beperkt. Slechts door een adequate timing en planning kunnen we trachten daar het snelste en meest doeltreffende antwoord op te geven.

De vragenlijst van de heer De Baere zal worden gekopieerd en aan de leden verstrekt. Ik stel voor dat we nu eerst een korte gedachtewisseling houden over deze uiteenzetting, waarna we deze vragen kunnen bestuderen en er een debat aan kunnen wijden. Misschien zijn er vanwege de commissieleden ook bijkomende vragen aan de heer De Baere en mevrouw De Leeuw.

Mijnheer de minister, er werd hier gemeld dat u tweemaal niet zou hebben geantwoord op brieven vanwege het comité. Kunt u een eerste repliek geven op de uiteenzetting van de heer De Baere ?

Minister Theo Kelchtermans : Mijnheer De Baere, ik waardeer het dat we op deze manier rechtstreeks contact hebben. U meldt in uw relaas dat een aantal brieven niet werden beantwoord. Ik heb mijn diensten om uitleg ter zake verzocht. Op één brief kwam er wel een antwoord. De andere brieven zijn als kopie aan mij verstuurd. Ik zal echter laten onderzoeken wat precies de oorzaak is indien niet werd geantwoord. Dat is een intern onderzoek waard.

Ten tweede stelde u verschillende vragen over de commissie Baeyens en Vlarem II. Hierover werden in de commissie reeds besprekingen gevoerd en we kunnen dit verder bespreken.

Anderzijds is er het belangrijke aspect volksgezondheid. Rechtstreeks heb ik daarover geen bevoegdheid. Het is wel een heel belangrijk criterium voor de beoordeling van het al dan niet exploiteren van ovens. Dat bleek trouwens ook uit het parlementaire debat.

De commissie-Baeyens werd opgericht, en kreeg recent bij de herziening van Vlarem de uitdrukkelijke opdracht om bestendig te blijven werken. De verschillende disciplines zijn in de commissie vertegenwoordigd. Het advies van de commissie-Baeyens beoordeelt of de oven garanties biedt dat ze technisch beantwoordt aan de vergunning en de strenge normen die daarin werden opgelegd.

Als er linken worden gelegd naar volksgezondheid, wordt telkens aan minister Demeester gevraagd de nodige onderzoeken te doen indien die nog niet werden uitgevoerd. Mijnheer De Baere, ik veronderstel dat de gegevens die u aanbrengt, waaronder het onderzoek in de Mispelstraat, belangrijk zullen zijn voor het gezondheidsonderzoek dat ze voorbereid.

Ik zal een fragment voorlezen van wat minister Demeester mij naar aanleiding van deze hoorzitting over de MIWA-verbrandingsoven heeft meegedeeld. Ze verwijst naar de Neerlandwijk : 'Zoals aangehaald heeft het onderzoek met betrekking tot de Neerlandwijk geleerd dat er nood is aan deze strategie die zowel het spoor van de registratie van gezondheidsfenomenen volgt als een toxicologisch spoor. Dit grootschalig milieu- en gezondheidsonderzoek is wat toewijzing betreft in de eindfase. Zo zal op korte termijn met de onderzoe-

kers besproken worden in welke mate het dossier van Sint-Niklaas hierin kan worden ingebracht. Het team van onderzoekers is dermate multidisciplinair dat deze werkwijze de absolute voorkeur geniet'. Die toezegging heeft ze nog explicieter gedaan voor de Neerlandwijk en wordt min of meer herhaald voor de verbrandingsoven van Sint-Niklaas.

Ten derde is de verbrandingsinstallatie in eerste instantie de verantwoordelijkheid van de betrokken intercommunale. De uitbatingvoorwaarden moeten zich situeren binnen de vergunningsvoorwaarden die werden ingeschreven in Vlare II. De Milieu-inspectie moet de controle uitvoeren en de commissie Baeyens moet telkens een advies geven bij eventuele betwistingen over de vraag of de voorwaarden in de vergunning, met een heel sterk accent op de 0,1 nanogram-norm voor dioxine-uitstoot, kunnen worden gerespecteerd. De verslagen die ik daarover tot op heden heb ontvangen van de commissie Baeyens, noopten niet tot optreden. Mijnheer de voorzitter, ik stel voor dat ik later meer in detail zal antwoorden op de vragenlijst die wordt rondgedeeld.

De heer Fred De Baere : We beschikken over een kopie van de aanbestedingsvoorwaarden van het onderzoek waarnaar minister Kelchtermans verwijst. Ik heb ook contact opgenomen met de nationaal coördinator van de gezondheidsinspectiediensten. Iedereen beweerde dat er geen onderzoek zal gebeuren naar vervuiling, dus ook zeker niet in Sint-Niklaas. In de briefwisseling waarnaar u verwijst, is sprake van een algemeen onderzoek in Vlaanderen, maar niet van specifieke gebieden.

Ten tweede verwijst minister Demeester in verband met gezondheidsproblemen steeds naar minister Kelchtermans. Wie is er eigenlijk bevoegd ?

Minister Theo Kelchtermans : De commissieleden kunnen u bevestigen dat ik binnen de Vlaamse regering niet bevoegd ben voor het gezondheidsbeleid.

De heer Fred De Baere : Dus is niemand in Vlaanderen bevoegd ?

Minister Theo Kelchtermans : Minister Demeester is bevoegd voor het gezondheidsbeleid. Bij mijn weten neemt ze tot op heden haar verantwoordelijkheid op.

De heer Dirk Van Mechelen, voorzitter : Mijnheer De Baere, we moeten ook heel nauwkeurig lezen wat ze in haar brief van 22 juli 1998 schrijft : 'Als minister voor gezondheidsbeleid heb ik de verant-

woordelijkheid om gezondheidsgegevens te verzamelen en te verwerken.'. Minister Demeester is dus wel degelijk bevoegd om gegevens te verzamelen en te verwerken over al wat verband houdt met gezondheid. Dat betekent dat ze er ook de nodige conclusies uit kan trekken.

Het probleem van de huisvuilverbrandingsovens werd zeer ter harte genomen in deze commissie. Tijdens een plenair debat werd beslist dat we geen overgangsnorm zouden dulden en dat we meteen de strengste norm van de Vlaremwetgeving zouden laten toepassen.

Voor mij ligt een verslag van de commissie-Baeyens over de huisvuilverbrandingsinstallatie van Sint-Niklaas. Ik zal er even het meest essentiële uit voorlezen, omdat ik begrijp dat u er geen inzage van kreeg. Punt 5 : 'Alhoewel de commissie een zeer positieve evaluatie uitspreekt over de werking van deze installatie, acht ze het toch aangewezen de installatie te voorzien van een continu dioxinebemonsteringsapparaat, dit omwille van de optredende geheugeneffecten, van de frequente onderhoudsbeurten aan de installatie en als bewijs van de doeltreffende bedrijfsvoering van de oven.'. Tevens wenst de commissie nog enkele aanpassingen. Verder in dit verslag lezen we dat de commissie in november 1998 een evaluatie zal uitvoeren. Dat zal ondertussen reeds gebeurd zijn.

Uit het verslag van het bezoek dat de commissie aan de MIWA-verbrandingsinstallatie in Sint-Niklaas heeft gebracht, een document dat door de minister aan deze commissie werd overgemaakt, kunnen we dus enkel opmaken dat deze installatie uiteindelijk aan alle normen voldoet.

Wat de inzageplicht betreft, wil ik eraan toevoegen dat wij in deze commissie hebben afgesproken dat de minister ons de verslagen integraal zou overmaken en dat deze verslagen bij het secretariaat van de commissie ter inzage liggen. U zult immers wel begrijpen dat sommige van die gegevens een persoonlijk karakter kunnen hebben.

Mijnheer De Baere, ik stel voor dat de commissie uw vragen aan de respectieve bevoegde ministers voorlegt. Het decreet van 14 juli 1998 schrijft voor dat de antwoorden binnen zes weken aan deze commissie moeten worden verstrekt. Op basis daarvan zullen wij een nieuwe discussie voeren om te zien welk gevolg wij uiteindelijk aan uw verzoekschrift zullen geven.

Het zou echter verkeerd zijn met de bril van vandaag de feiten van gisteren te bekijken. Wat in het verleden door huisvuilverbrandingsovens is uitge-

stoten, is ontoelaatbaar. Niemand in deze commissie zal dit tegenspreken. Maar ondertussen werden door deze minister van Leefmilieu de nodige maatregelen genomen die nu ook worden nageleefd.

Het is nu onze taak na te gaan welk beleid in de toekomst moet worden gevoerd, zeker met betrekking tot de gezondheid van de mensen die rond die oven hebben gewoond en geleefd. We moeten dus nagaan hoe we dit gezondheid- en milieutechnisch kunnen ondersteunen.

De heer Johan Malcorps : Mijnheer de voorzitter, ondanks al onze inspanningen en de afbouw van het gedoogbeleid blijkt uit het verhaal van vandaag, net als dat van Wilrijk dat reeds vaak de pers heeft gehaald, dat er wel degelijk een ernstig probleem van historische vervuiling blijft. Dat probleem kunnen we zelfs met de meest strenge emissienormen niet kunnen oplossen.

Net als in Wilrijk blijkt er in Sint-Niklaas een enorm communicatieprobleem te zijn. We moeten dus grondig nagaan hoe we kunnen vermijden dat dit probleem zich in de toekomst opnieuw voordoeft. Er is toch zoiets als de openbaarheid van bestuur.

Sta mij toe één voorbeeld te geven, namelijk dat van het emissiejaarverslag. Normaal gezien moeten alle bedrijven – dus ook de verbrandingsovens – emissiejaarverslagen neerleggen en publiek maken. Ik zou dan ook met aandrang willen vragen tegen de volgende vergadering inzage te krijgen in het meest recente emissiejaarverslag van de MIWA-verbrandingsoven. Pas dan kunnen we op basis van de reële uitstoot op jaarbasis de situatie van de MIWA-oven in Sint-Niklaas oordeelkundig beoordelen.

Op 28 januari 1999 zal ik minister Demeester concreet ondervragen over de milieugezondheidsonderzoeken. Ik ben blij dat er heel wat van dergelijke onderzoeken gebeuren. De vraag is evenwel of op de plaatsen waar zich de meest acute gezondheidsproblemen voordoen, concreet onderzoek zal worden verricht met behulp van experts, onder meer uit de commissie-Baeyens, om uitsluitsel te kunnen geven. In Wilrijk heeft men een aantal onderzoeken uitgevoerd, maar dat bleek nog onvoldoende te zijn. In Sint-Niklaas is er nog helemaal geen onderzoek verricht. Het is dus cynisch te moeten vaststellen dat de bewoners dit zelf moeten organiseren en voor de kosten ervan moeten opdraaien om toch maar een minimum aan gegevens te kunnen inzamelen.

Mevrouw Kristine De Leeuw : Het probleem met het milieujaarverslag is niet dat we geen inzage krijgen van de gemeente. Er werd een emissiejaarverslag gemaakt voor 1997 omdat het moest. Voor 1996 is er echter geen, en het is dus bij de gemeente ook niet beschikbaar.

De heer Dirk Van Mechelen, voorzitter : Er liggen nog een aantal vragen voor aan minister Kelchtermans en minister Demeester. Verder worden er vragen gesteld over de rol van de burgemeester en in welke hoedanigheid hij al dan niet moet optreden of verantwoordelijk is. Ik stel voor dat we het standpunt van minister Peeters daarover vragen.

Er is ook een belangrijke vraag over de openbaarheid van bestuur, die we hier intern kunnen bespreken. We hebben in deze commissie afspraken gemaakt met de minister omtrent welke documenten we ter inzage zouden krijgen.

Inzake de rol van de commissie-Baeyens wordt gevraagd of zij rechtstreeks moet antwoorden op de vragen van de burgers. Ik heb uit vorige hoorzittingen begrepen dat er van verschillende zijden voor wordt gepleit dat de bevoegde intercommunale het communicatiebeleid zou voeren en dat die het kanaal zou zijn waarlangs de informatie van het beleid en van de commissie-Baeyens wordt vertaald voor de betrokkenen.

Minister Theo Kelchtermans : Communicatie is heel belangrijk. Daarom til ik zwaar aan het verwijt dat er niet zou zijn geantwoord op een aantal brieven, al was het maar door middel van een ontvangstmelding.

In een verslag van 2 december 1998 van de evaluatie van de MIWA zegt de commissie Baeyens heel uitdrukkelijk, hoewel ze de bedrijfsvoering positief beoordeelt, dat er nood is aan meer communicatie met de omwonenden. Men zegt dat de resultaten goed zijn en dat de genomen maatregelen doeltreffend blijken, hoewel ze nog verder moeten worden gevolgd. Er is geen enkele reden om dit niet in alle openheid mee te delen.

De commissie staat er dus op dat er meer communicatie zou zijn. Dat is trouwens een van de opdrachten die door de regering en het parlement aan de commissie Baeyens werden gegeven.

De heer Fred De Baere : Mijnheer de minister, ik dacht dat de commissie-Baeyens een dubbele opdracht had, namelijk een technische en een gezondheidkundige. Daarnaast is er natuurlijk ook

een communicatieve. Precies omtrent gezondheid blijkt de commissie niet actief te zijn.

Minister Theo Kelchtermans : Dat klopt niet. Dit is een oude discussie.

De heer Malcorps heeft gezegd dat er onvoldoende onderzoeken werden uitgevoerd, maar bijvoorbeeld in de omgeving van Wilrijk liet mevrouw Demeester tweemaal gezondheidsonderzoeken uitvoeren. Telkens werden de resultaten achteraf betwist vanuit wetenschappelijke hoek. Vandaag heb ik overigens die kritiek nog niet gehoord op het onderzoek dat u zelf presenteert. Daarom heeft mevrouw Demeester een globaal gezondheidsonderzoek bevolen, met integratie van het blootstellingsonderzoek in de omgeving van Wilrijk. Ze suggereert dat ze dat ook in de onderzoeksopdracht voor Sint-Niklaas zal doen.

In het antwoordt dat ze mij heeft overgemaakt zegt ze uitdrukkelijk : 'Met betrekking tot bevoegdheden ben ik als Vlaams minister van Gezondheidsbeleid bevoegd voor de registratie en monitoring van gezondheidsfenomenen.' Duidelijker kan het niet worden gezegd. Verder : 'In de mate dat hieruit verbanden worden vastgesteld met milieugebonden materies, wordt de informatie ter beschikking gesteld van de minister van Leefmilieu, die zijn conclusies kan trekken.'

Ik blijf herhalen dat, indien door dat onderzoek wordt aangetoond dat er verbanden zijn, u me niet in gebreke zult kunnen stellen. Ik zal immers zelf de nodige beslissingen nemen.

De heer Fred De Baere : Ik wil nog even terugkomen op de kankerincidentie. In ons onderzoek hebben we vastgesteld dat kanker bijna altijd voorkwam bij mensen die twintig jaar in de omgeving hebben gewoond. Van de mensen die er minder dan twintig jaar hebben gewoond, had niemand kanker. Als er een onderzoek gebeurt, is het dus wel heel belangrijk dat men de mensen onderzoekt die er al twintig jaar wonen en niet het geheel van de bevolking.

Ten tweede weten we wel degelijk van de gezondheidsinspectie dat er op geen enkele manier een gezondheidsonderzoek zal plaatsvinden in Sint-Niklaas.

De heer Johan Malcorps : Is de tekst die minister Kelchtermans zojuist voorlas een nieuw gegeven ?

Minister Theo Kelchtermans : Inderdaad. Dit werd me gefaxt als antwoord van minister Demeester naar aanleiding van deze hoorzitting.

De heer Dirk Van Mechelen, voorzitter : Mijnheer De Baere, ik kan niet genoeg benadrukken dat we hier twee debatten voeren. Ten eerste is er het debat over de norm, dat we hier tot het bittere einde hebben gevoerd. Het besluit was dat de strengste norm de norm is. De minister implementeert deze norm op het terrein.

Ten tweede is er de discussie over wat er in het verleden is gebeurd en welke ravage hierbij werd aangericht aan de volksgezondheid. Dit geldt ook voor bodem- en watervervuiling. Welke middelen moeten we waar inzetten om zo snel mogelijk het beste resultaat te behalen ?

U moet toegeven dat deze commissie en de bevoegde minister hebben gedaan wat u van hen verwachtte, namelijk het hanteren van de strengste norm voor verbrandingsinstallaties. De lasten uit het verleden zijn een andere zaak. In dit land is dit jammer genoeg niet alleen een overheids- en een pensioenschuld, maar ook een milieuschuld. Wat doen we daartegen ?

Ik lees in uw verzoekschrift dat u stelt dat de Belgische wetgeving moet worden aangepast : de verantwoordelijkheid, het strafrecht, enzovoort. Ik kan hierbij enkel verwijzen naar het federale beleidsniveau. Wij zijn hiervoor niet bevoegd. Ik kan enkel aan de minister vragen in welke mate dit het voorwerp kan uitmaken van overleg tussen de federale regering en de deelregeringen.

U stelt ook vragen over het optreden en de bevoegdheid van de burgemeester, en wie in zijn plaats de verantwoordelijkheid moet opnemen. Zoals aangekondigd, zullen we deze vragen voorleggen aan minister Peeters. We kunnen hem ook vragen om richtlijnen uit te vaardigen over de informatieplicht van intercommunales, waar hij als minister van Binnenlandse Aangelegenheden ook voor bevoegd is. Uiteindelijk zijn het de intercommunales die de communicatie moeten voeren.

Minister Theo Kelchtermans : We kunnen het aspect ook inschrijven in de milieuvergunningen, ook al hoort het daar in feite niet thuis.

De heer Freddy De Vilder : Mijnheer de voorzitter, in het verzoekschrift staat een zin die mij doet denken aan een ander gezondheidsprobleem dat zich eveneens in Oost-Vlaanderen heeft voorgedaan. 'Het statistisch materiaal dat momenteel beschik-

baar is over gezondheidsproblemen in Vlaanderen is erbarmelijk.' Ik word ook met dit probleem geconfronteerd in mijn gemeente Zelzate. Daarbij worden dezelfde vragen gesteld : zijn er in de omgeving van het bedrijf meer kankers als gevolg van de PAK's-vervuiling ? Hoe verhoudt dit cijfer zich tot het gemiddelde voor Vlaanderen ?

We kregen echter steeds hetzelfde antwoord, namelijk dat daarover geen gegevens beschikbaar zijn. We hebben in Vlaanderen toch een minister die bevoegd is voor de statistiek, die elk jaar een beleidsbrief voorstelt. We moeten toch ook dit thema aankaarten. Als we het debat ten gronde willen voeren, moeten we over duidelijke gegevens beschikken. Inzake dioxinevervuiling gaat het trouwens niet alleen om verbrandingsinstallaties. Ook andere vormen van industriële activiteit geven dioxinevervuiling.

Minister Theo Kelchtermans : Mijnheer De Vilder, Vlaanderen heeft geen minister bevoegd voor de statistiek.

De heer Freddy De Vilder : Maar minister Van den Brande schrijft er wel een beleidsbrief over.

De heer Dirk Van Mechelen, voorzitter : Ik dank de heer De Baere en mevrouw De Leeuw voor hun medewerking en voor het werk dat ze rond dit belangrijke thema reeds hebben geleverd. We zullen de gestelde vragen voorleggen aan de bevoegde leden van de Vlaamse regering.

II. ANTWOORDEN VAN DE BEVOEGDE MINISTERS OP DE VRAGEN TOEGEVOEGD AAN HET VERZOEKSCRIFT

Tijdens de hoorzitting van 20 januari 1999 wordt door de indieners van het verzoekschrift een vragenlijst toegevoegd aan het verzoekschrift. De commissie beslist gebruik te maken van de mogelijkheid die wordt geboden door artikel 7 van het decreet van 14 juli 1998 : bij brief van 21 januari 1999 wordt de ministers gevraagd binnen de zes weken schriftelijk te antwoorden op de vragen die hun bevoegdheid betreffen.

De vragenlijst wordt gericht aan de heer Theo Kelchtermans, Vlaams minister van Leefmilieu en Tewerkstelling, mevrouw Wivina Demeester-De Meyer, Vlaams minister van Financiën, Begroting en Gezondheidsbeleid, en de heer Leo Peeters, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Stedelijk Beleid en Huisvesting. De ministers

antwoorden respectievelijk bij brief van 17 februari, 11 en 25 maart 1999.

In dit deel van het verslag worden de vragen gesteld door de indieners, en de antwoorden van de bevoegde ministers, weergegeven.

Vraag 1 : *Minister Kelchtermans is minister van leefmilieu. mevrouw Demeester, minister van volksgezondheid van het Vlaamse Gewest, beweert enkel bevoegd te zijn voor de inventarisatie van gezondheidsproblemen. Minister Colla, federaal minister van Volksgezondheid, beweert enkel bevoegd te zijn voor de aanwezigheid van toxische stoffen in de eetwaren. We vragen ons af wie bevoegd is voor de volgende elementen :*

- *opnamenormen van toxische stoffen in het menselijk lichaam*
- *normering voor de aanwezigheid van toxische stoffen in moedermelk*
- *normering voor de aanwezigheid van toxische stoffen in de lucht en op de bodem van een bepaald gebied*
- *normering voor de totale maximale hoeveelheid te lozen stoffen in een zelfde omgeving*
- *de gezondheidseffecten van toxische stoffen op omwonenden (de individuele effecten van deze stoffen en de gecombineerde effecten)*
- *de gevolgen van een normeringsbeleid dat niet gesteund is op gezondheidsnormen*
- *de begeleiding, voor de morele erkenning en voor de financiële hulp bij mensen met gezondheidsproblemen veroorzaakt door een foute normering of door een ontoereikende controle van overheidswege.*

Antwoord van de heer Theo Kelchtermans, Vlaams minister van Leefmilieu en Tewerkstelling :

De Vlaamse minister van Leefmilieu is alleen bevoegd inzake de normering voor de hoeveelheid te lozen stoffen en de aanwezigheid van toxische stoffen in lucht en bodem.

Antwoord van mevrouw Wivina Demeester-De Meyer, Vlaams minister van Financiën, Begroting en Gezondheidsbeleid :

"Opnamenormen voor toxische stoffen" alsook een "normering voor de aanwezigheid van toxische

stoffen in moedermelk" zijn als dusdanig niet op te nemen in een wetgeving of reglementering. In principe is het natuurlijk mogelijk om "weefselkwaliteitsdoelstellingen" in een reglementering op te nemen naar analogie met de "milieukwaliteitsdoelstellingen". Ik ben er echter ten stelligste van overtuigd dat het moreel en in de praktijk helemaal niet wenselijk is dat de menselijke gezondheid op een dergelijke wettelijke wijze "genormeerd" moet worden. De normering dient zich eerder te situeren op het niveau van de oorzaken der vervuiling, want het is daar dat de overheid moet ingrijpen.

Een uitzondering is, wanneer moedermelk gecommmercialiseerd zou worden. Dan gaat het om een productnorm en dus om een federale aangelegenheid (inspectie der eetwaren).

In alle andere gevallen gaat het om een wetenschappelijke inschatting van wat gevaarlijk is en wat niet (TDI-waarden, relevante pollutieconcentraties in menselijke media, ...). Het zijn deze waarden die dan door de bevoegde overheid gebruikt moeten worden om te bepalen welke pollutieconcentratie in de verschillende milieumedia toelaatbaar is en dus welke uitstootnormen er aan potentiële vervuilers wettelijk dienen opgelegd te worden. Deze laatste normering is een bevoegdheid van de Vlaamse minister voor leefmilieu.

Het onderzoek naar bijvoorbeeld TDI-waarden kan uiteraard wel gefinancierd worden door de overheid en gezien het onderwerp best vanuit het gezondheidsbeleid. Het onderzoek naar normaalwaarden in Vlaanderen maakt trouwens deel uit van het grootschalige milieu en gezondheidsonderzoek dat op 1 maart 1999 van start gaat.

De "normering voor de aanwezigheid van toxische stoffen in de lucht en op de bodem" alsook voor "de totaal maximale hoeveelheid te lozen stoffen in een zelfde omgeving" (vrachten) is de bevoegdheid van de Vlaamse leefmilieuminister.

Het initiëren van onderzoek naar mogelijke "gezondheideffecten van toxische stoffen op omwonenden" is een bevoegdheid van de Vlaamse minister bevoegd voor het gezondheidsbeleid. Onder meer de onderzoeken uitgevoerd rond ISVAG en rond de Union Minière te Hoboken kaderen daar trouwens in, alsook de coördinatie van de zware metalenproblematiek in de Noorderkempen en het reeds vermelde onderzoek dat op 1 maart e.k. van start gaat

Wat "de begeleiding en financiële hulp bij mensen met gezondheidsproblemen omwille van een foute normering" betreft : deze mensen kunnen natuurlijk terugvallen op de bescherming en solidariteit die voor elke burger via de ziekteverzekering wordt geboden. 'Foute normering' behoort tot de politieke verantwoordelijkheid van de politieke instantie die de normering heeft uitgevaardigd. Men moet ermee rekening houden dat bij het nemen van beslissingen – en zeker bij een problematiek waar diverse maatschappelijke aspecten bij betrokken zijn – beleidskeuzes gemaakt worden.

Heel de problematiek inzake vervuiling van het leefmilieu dient aangepakt te worden in een inclusieve beleidsvisie : ook bijvoorbeeld het energiebeleid (vb. verwarmingsbronnen), het verkeersbeleid (vb. pollutie door het verkeer) en het onderwijsbeleid (vb. sensibiliseren van jongeren) moeten bij de inclusieve aanpak betrokken worden.

Vraag 2 : *Waar en bij wie kunnen we alle gegevens inzien betreffende de exploitatie van de verbrandingsoven (alle meetgegevens, controlegegevens, jaar- en emissieverslagen, soort en hoeveelheid aangevoerde afval, enz.). Welke sancties kunnen opgelegd worden aan de exploitant bij niet inzage en door wie ? Bij wie kunnen we beroep aantekenen bij de niet naleving van het inzagerecht ?*

Antwoord van de heer Theo Kelchtermans, Vlaams minister van Leefmilieu en Tewerkstelling :

Ten eerste kan verwezen worden naar artikel 5.2.3.1.8, § 2, van titel II van het VLAREM, dat stelt dat een kopie van de meetresultaten moet toegestuurd worden aan het gemeentebestuur van de gemeente waar de inrichting is gelegen, die deze resultaten ter inzage van het publiek houdt. Het gaat hier uiteraard over de metingen uitgevoerd door erkende laboratoria in opdracht van het bedrijf, in het kader van de door titel II van het VLAREM opgelegde zelfcontrole. Bij niet naleving van deze voorwaarde kan de toezichthoudende overheid (afdeling Milieu-inspectie) optreden.

Ook in titel I van het VLAREM is de mogelijkheid voorzien tot inzage van milieu-informatie. Artikel 33 omschrijft de procedure waarbij trouwens bij weigering een beroepsmogelijkheid is voorzien.

Vraag 3 : *Waarom mogen we niet gehoord worden door de commissie Baeyens ? Welke maatregelen gaat minister Kelchtermans nemen zodat omwonenden van de verbrandingsoven kunnen gehoord worden ?*

Antwoord van de heer Theo Kelchtermans, Vlaams minister van Leefmilieu en Tewerkstelling :

Gelet op de talrijke vragen om gehoord te worden heeft de commissie Baeyens in de vergadering van 16 februari 1998 beslist dat als algemeen principe geen derden worden gehoord tenzij deze op basis van een voorafgaande nota bewijzen te beschikken over interessante informatie.

In de vergadering van 11 juni 1998 is de vraag van de omwonenden besproken en heeft de commissie beslist dat een commissielid, professor Van Larebeke, de omwonenden zou te woord staan. Dit heeft geresulteerd in enkele telefonische contacten tussen de heer De Baere en professor Van Larebeke. Er zijn echter geen verdere concrete afspraken geweest.

Vraag 4 : *Tot op heden hebben we naar aanleiding van de brieven en klachten die we verstuurd hebben aan minister Kelchtermans en aan de Milieu-inspectie niet de minste reactie mogen ontvangen. Zelfs geen bericht van ontvangst. Welke maatregelen wil minister Kelchtermans nemen om een open beleid te voeren en in contact te treden met mensen die klachten hebben ?*

Antwoord van de heer Theo Kelchtermans, Vlaams minister van Leefmilieu en Tewerkstelling :

Op 4 december 1997 werd aan het secretariaat van de commissie Baeyens een bundel gefaxt met gegevens van gezondheidsproblemen bij mensen wonende in de omgeving van MIWA. Deze bundel werd voor verder gevolg overgemaakt aan de afdeling Preventie en Sociale Gezondheidszorg.

Het rapport "Waar er vuur is, is er rook" (mei 1998) werd aan de commissie bezorgd via professor Van Larebeke. Professor Van Larebeke heeft zoals aangegeven in vorig punt contact opgenomen met de heer De Baere omtrent dit rapport.

Op 3 september 1998 stuurde de heer Fred De Baere een verzoek aan de heer Heirman, directeur-generaal van Aminal, om, in het kader van de openbaarheid van bestuur, het volledige dossier van Aminal (Milieu-inspectie) in te zien aangaande de verbrandingsoven en het eraan grenzende containerpark van MIWA, Sint-Niklaas.

Op 14 september 1998 antwoordde de heer Heirman op deze vraag met de melding dat aan het verzoek tot inzage geen gunstig gevolg kon worden gegeven, aangezien de vaststellingen van de toe-

zichthoudende ambtenaren van de afdeling Milieu-inspectie in meerdere gevallen aanleiding hadden gegeven tot het opstellen van een proces-verbaal van overtreding en dit dossier zodoende deel uitmaakt van een lopend strafrechtelijk onderzoek.

Op 14 oktober 1998 ontving de afdeling Milieu-inspectie een brief van de Ombudsman van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, naar aanleiding van een hernieuwd verzoek tot inzage van het voornoemde dossier van de heer De Baere aan de Ombudsdienst. De Ombudsman vroeg hierbij aan de afdeling Milieu-inspectie om te willen onderzoeken of alsnog inzage zou kunnen worden verleend van stukken uit het dossier die niet als 'gerechtelijke' documenten kunnen worden beschouwd.

Op 14 oktober 1998 stuurde de heer De Baere een nieuw verzoek tot inzage van het volledige dossier aan de heer Heirman.

Om duidelijkheid te verkrijgen over de wettelijke mogelijkheden tot inzage in dit dossier besliste de afdeling Milieu-inspectie hierop om dit binnen de administratie te laten onderzoeken. De Ombudsdienst werd hiervan op de hoogte gebracht. Dit onderzoek is momenteel lopende.

Vraag 5 : *Op gemeentelijk vlak is de burgemeester verantwoordelijk voor de gezondheidseffecten ingevolge milieuvervuiling. Hij heeft daarvoor bevoegdheden gekregen. Welke sancties kunnen opgelegd worden aan de burgemeester indien hij nalaat voorzorgen te nemen om de gezondheid van zijn inwoners te vrijwaren ? Op welke manier kunnen inwonenden maatregelen afdwingen indien de burgemeester nalaat maatregelen te nemen ?*

De stad Sint-Niklaas is hoofdaandeelhouder van MIWA. De burgemeester is voorzitter van het schepencollege. De burgemeester is ook lid van de raad van bestuur van MIWA. De schepen van leefmilieu is tevens voorzitter van de raad van bestuur van MIWA. Minister van Leefmilieu Kelchtermans is verantwoordelijk voor het afvalbeleid en dus ook voor de bouw van verbrandingsovens en hij is tevens bevoegde minister van Aminal : de milieu-inspectie. De vergunning verlenende en controlerende instantie is tevens exploitant.

Zijn al deze functies verenigbaar en kan in deze situatie nog onafhankelijk opgetreden worden door de burgemeester en de schepen van leefmilieu en de minister van leefmilieu ? Ons inziens kan dit niet en de praktijk wijst dit ook uit. Welke maatregelen kun-

nen genomen worden om deze belangenvermenging ongedaan te maken ?

Antwoord van de heer Leo Peeters, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Stedelijk Beleid en Huisvesting :

Deze vraag bestaat in feite uit drie onderscheiden vragen, met name :

(i) welke sancties kunnen opgelegd worden aan de burgemeester indien hij nalaat voorzorgen te nemen om de gezondheid van zijn inwoners te vrijwaren ?

(ii) op welke manier kunnen inwonenden maatregelen afdwingen indien de burgemeester nalaat maatregelen te nemen ?

(iii) zijn de functies van burgemeester-voorzitter van het schepencollege enerzijds en lid van de raad van bestuur van een intercommunale anderzijds, respectievelijk van schepenen van leefmilieu enerzijds en voorzitter van de raad van bestuur van een intercommunale anderzijds, verenigbaar en, indien het antwoord op deze vraag negatief is, welke maatregelen kunnen er genomen worden om deze belangenvermenging ongedaan te maken ?

Wat betreft het eerste onderdeel van vraag 5, kan de nalatigheid van een burgemeester om voorzorgen te nemen om de gezondheid van zijn inwoners te vrijwaren desgevallend diens persoonlijke strafrechtelijke en/of burgerrechtelijke aansprakelijkheid in het gedrang brengen.

Het beoordelen van deze vormen van aansprakelijkheid en de eventueel daaraan gekoppelde sanctionering ervan behoort evenwel tot de uitsluitende bevoegdheid van de hoven en rechtbanken.

Daarnaast kan het stilzitten van een burgemeester in de bij de vraag bedoelde omstandigheden desgevallend beschouwd worden als een grove nalatigheid zoals bedoeld bij artikel 82 van de nieuwe gemeentewet, en derhalve desgevallend aanleiding geven tot het opleggen van een bij dat artikel bedoelde tuchtmaatregel (schorsing, afzetting).

In de huidige stand van de federale staatsstructuur is mijn geachte federale collega van Binnenlandse Zaken evenwel als enige bevoegd om de handelwijze van een burgemeester desgevallend bij toepassing van voornoemd artikel 82 te sanctioneren.

Wat betreft het tweede onderdeel van vraag 5, kan mijn ambt in het kader van het administratief toe-

zicht ofwel via het algemeen administratief toezicht, optreden tegen een bestuurshandeling van een burgemeester (die in geval van louter stilzitten niet voorhanden is), ofwel, via het dwangtoezicht, een commissaris gelasten zich ter plaatse te begeven om, in de plaats van de in gebreke blijvende burgemeester, de maatregelen ten uitvoer te brengen die zijn voorgeschreven bij wetten, decreten, verordeningen en besluiten.

Volgens de afdeling wetgeving van de Raad van State moet een dergelijke maatregel van dwangtoezicht evenwel beperkt blijven tot de gevallen waarin het ondergeschikte bestuur een gebonden bevoegdheid heeft, met andere woorden, tot de gevallen waarin het optreden van de toezichthoudende overheid uitsluitend tot doel heeft de nakoming van een wettelijke verplichting van het ondergeschikte bestuur te waarborgen en waarin dat vervangend optreden niet de uitoefening impliceert van een aan het ondergeschikt bestuur toekomende discretionaire bevoegdheid.

Nog afgezien van de vraag of het dwangtoezicht zo ver reikt dat een door de toezichthoudende overheid gezonden commissaris op rechtsgeldige wijze in de plaats van de burgemeester kan overgaan tot een politieel optreden, beschikt de burgemeester bij het nemen van dwangmaatregelen in het kader van de milieureglementering over een zekere mate van beoordelingsvrijheid (cfr. in die zin het antwoord van de Vlaamse minister bevoegd inzake het leefmilieu op vraag nr. 7 van 26 oktober 1993), zodat mijn ambt dus niet via het dwangtoezicht tot het nemen van een dergelijke maatregel kan overgaan.

Indien de burgemeester nalaat maatregelen te nemen, kunnen inwonenden wel maatregelen afdwingen door zich tot de burgerlijke rechtbank te wenden, met name tot de voorzitter van de rechtbank zetelend in kort geding.

Wat betreft het derde onderdeel van vraag 5, moet voorafgaandelijk worden opgemerkt dat een intercommunale een vereniging is die wordt opgericht door verschillende gemeenten om een doelstelling van welbepaald gemeentelijk belang te verwezenlijken. Er is dus ab initio een samenloop van belangen.

Daarenboven zetelen in de raad van bestuur van een intercommunale noodzakelijkerwijs slechts raadsleden, schepenen en/of burgemeesters, vermits de wet van 22 december 1986 zulks expliciet oplegt. Deze verplichting is precies gewild door de wetgever om de band met de gemeenten te bena-

drukken. De in vraag 5 aangehaalde dualiteit van functies in hoofde van een zelfde persoon vindt dus een rechtstreekse grondslag in de wet.

Als minister bevoegd voor binnenlandse aangelegenheden kan ik dus bezwaarlijk optreden tegen de beslissing op zich waarbij de gemeenteraad, op grond van artikel 120, paragraaf 2, van de Nieuwe Gemeentewet, de burgemeester en de schepen van leefmilieu benoemt als vertegenwoordigers van de gemeenteraad in een intercommunale.

Voor het overige moet het derde onderdeel van vraag 5 bekeken worden in het licht van artikel 92, 1°, van de Nieuwe Gemeentewet, dat luidens artikel 106, derde lid, in fine, van diezelfde wet ook van toepassing is op de vergaderingen van het college van burgemeester en schepenen : "het is elk gemeenteraadslid en de burgemeester verboden tegenwoordig te zijn bij een beraadslaging of besluit waarbij hij een rechtstreeks belang heeft, hetzij persoonlijk, hetzij als gelastigde, voor of na zijn verkiezing, of waarbij zijn bloed- of aanverwanten tot en met de vierde graad een persoonlijk en rechtstreeks belang hebben".

Volgens de rechtspraak van de Raad van State vereist het bij dat artikel bedoelde begrip "belang" het tegelijk vervuld zijn van de volgende voorwaarden : het moet gaan om een materieel of in geld waardeerbaar belang, het moet een rechtstreeks belang zijn (hetgeen inhoudt dat het voordeel of het profijt noodzakelijk en onmiddellijk uit de te nemen beslissing moet voortvloeien en rechtstreeks in handen moet komen van een bepaalde persoon) en het belang moet persoonlijk zijn (hetgeen inhoudt dat het uitsluitend het vermogen van het raadslid of van zijn bloed- of aanverwanten in de verboden graad moet aangaan, en niet tegelijk de vermogens van een hele reeks inwoners van de gemeente).

Een intercommunale is een publieke rechtspersoon die ofwel de rechtsvorm van een VZW, ofwel die van een vennootschap kan aannemen.

Wat betreft de toepasselijkheid van artikel 92, 1°, op gemeenteraadsliden die deelnemen aan het beheer van een VZW, is de Raad van State van oordeel dat deze verbodsbepaling niet geldt voor beraadslagingen die niet rechtstreeks als resultaat hebben hen een rechtstreeks voordeel te verlenen, dat wil zeggen, wanneer de beraadslagingen niet noodzakelijkerwijze en rechtstreeks een wijziging in hun inkomsten of presentiegeld meebrengen.

Wat betreft vennootschappen, is de Raad van State van oordeel dat het verbod niet geldt voor raadsleden die in de vennootschap een functie bekleden waaraan alleen een vaste wedde of vergoeding verbonden is, onafhankelijk van de gemaakte winsten, hetgeen voor de leden van de raad van bestuur van een intercommunale het geval is.

Als minister bevoegd voor binnenlandse aangelegenheden kan ik dus enkel individuele besluiten van het college van burgemeester en schepenen vernietigen wegens deelname van de burgemeester en/of een schepen aan een beraadslaging die verband houdt met een intercommunale waarvan hij lid is van de raad van bestuur, indien er, rekening gehouden met de notie "belang" zoals ze door de Raad van State wordt ingevuld, van een overtreding van de verbodsbepaling van artikel 92, 1°, juncto artikel 106, derde lid, van de Nieuwe Gemeentewet sprake is.

Voor het overige komt het mij uiteraard niet toe een standpunt in te nemen over de in vraag 5 opgeworpen belangenvermenging in hoofde van mijn geachte collega bevoegd inzake leefmilieu.

Vraag 6 : *De Milieu-inspectie controleert enkel aangekondigd, en uitsluitend tijdens de week. Burgers kunnen enkel rechtstreeks contact opnemen met de Milieu-inspectie tijdens de kantooruren. De politie kan evenwel gevraagd worden overtredingen vast te stellen maar deze zijn onvoldoende opgeleid om met kennis van zaken overtredingen vast te stellen. Daarenboven is de burgemeester hoofd van de politie maar tevens, als voorzitter van het schepencollege, hoofdaandeelhouder van de MIWA-verbrandingsoven. Welke maatregelen kunnen genomen worden om de inspecties uit te voeren onaangekondigd of in het weekend en 's nachts ? Welke maatregelen kunnen genomen worden zodat burgers die overtredingen zien deze overtredingen onmiddellijk kunnen laten vaststellen door de Milieu-inspectie ?*

Antwoord van de heer Theo Kelchtermans, Vlaams minister van Leefmilieu en Tewerkstelling :

Het is pertinent onjuist dat de toezichthoudende ambtenaren van de afdeling Milieu-inspectie enkel aangekondigd en tijdens de week zouden controleren. De inspecties gebeuren in principe steeds onaangekondigd (tenzij het noodzakelijk zou zijn dat een verantwoordelijke van het bedrijf aanwezig is om bepaalde informatie of documenten te verschaffen) en dit zowel tijdens als buiten de werkdagen, tijdens de week, in het weekend, overdag en 's nachts. Dit is trouwens opgenomen in artikel XIII.59 van het besluit van de Vlaamse regering

van 24 november 1993 houdende organisatie van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en de regeling van de rechtspositie van het personeel (ambtenarenstatuut).

In 1998 werden er bij de MIWA-verbrandingsinstallatie onder meer onaangekondigde controles uitgevoerd buiten de normale werkuren op zaterdag 8 augustus en op 21 december 's avonds.

De emissiemetingen in opdracht van de afdeling Milieu-inspectie, waarbij onder meer de concentratie aan dioxinen en furanen in de rookgassen van de verbrandingsinstallatie werden gemeten, moeten om praktische redenen steeds vooraf worden aangekondigd. Dit gebeurt meestal één of enkele dagen voor de start om het uitvoerend laboratorium toe te laten het noodzakelijke materieel ter plaatse te installeren.

In antwoord op de vraag welke maatregelen kunnen genomen worden zodat burgers die overtredingen zien, deze overtredingen onmiddellijk kunnen laten vaststellen door de Milieu-inspectie, kan het volgende worden meegedeeld.

Indien deze meldingen gebeuren tijdens de diensturen wordt onmiddellijk door de afdeling Milieu-inspectie gereageerd. Buiten de normale diensturen zijn dergelijke meldingen bij de Milieu-inspectie niet mogelijk. De afdeling Milieu-inspectie is niet in die mate georganiseerd en beschikt niet over de nodige mankracht om op vraag van eender welke burger, buiten de diensturen, onmiddellijk de nodige vaststellingen ter plaatse te doen. Dergelijke opdrachten behoren niet tot haar doelstellingen.

Vragen om dringende interventies behoren eerder tot de taken van de reguliere politiedienst(en).

De permanentie die de Milieu-inspectie 24 op 24 uur en op zon- en feestdagen garandeert, heeft betrekking op :

- dringende oproepen via hiërarchische meerderen ;
- opgevorderde controles via derden (procureur des Konings, onderzoeksrechters) ;
- calamiteiten.

Vraag 7 : Wanneer en door wie gaan de vervuilingnormen opgenomen in VLAREM-II aangepast en uitgebreid worden zodat ze in overeenstemming zijn met de grondwet art. 22 dat het recht op een gezond

leefmilieu waarborgt. Welke normen worden in de toekomst voorzien ? Wanneer gaat VLAREM-II in overeenstemming gebracht worden met de Europese Richtlijnen ?

Antwoord van de heer Theo Kelchtermans, Vlaams minister van Leefmilieu en Tewerkstelling :

In de eerste plaats moet hier nogmaals benadrukt worden dat de Vlaamse wetgeving op Europees vlak als vooruitstrevend moet aanzien worden, gezien de 0,1 ng TEQ/Nm³-norm reeds sinds 1 januari 1997 van toepassing is, terwijl op Europees vlak nog steeds geen dergelijke emissienorm bestaat voor verbranding van huisvuil. Een ontwerp-richtlijn ter zake is echter wel in opmaak. De 0,1-norm zal op Europees vlak waarschijnlijk slechts in 2005 verplicht worden.

Wat de huidige Europese richtlijn inzake verbranding van huisvuil betreft, moet gesteld worden dat titel II van het VLAREM absoluut in overeenstemming is. De emissienormen in Vlaanderen zijn zelfs strenger dan de Europese richtlijn.

Antwoord van mevrouw Wivina Demeester-De Meyer, Vlaams minister van Financiën, Begroting en Gezondheidsbeleid :

Het antwoord op deze vraag is grotendeels de bevoegdheid van het departement Leefmilieu en Infrastructuur. Wel kunnen we vermelden dat er binnen de multidisciplinaire werkgroep lucht van technisch comité 7 van de Commissie Evaluatie Milieu-uitvoeringsreglementering (CIM) reeds concrete en wetenschappelijk gemotiveerde voorstellen gedaan werden voor bijkomende luchtkwaliteitsnormen voor fijn stof (PM10), benzeen, vinylchloride-monomeer, PAK's en asbest. Voor dioxines werden depositienormen naar voor geschoven. Al deze voorstellen kwamen tot stand vanuit een impactinschatting inzake volksgezondheid. Ik stel vast dat de discussie hierover nog niet is afgerond. Mijn administratie zal deze invalshoek blijven bewaken.

Vraag 8 : In Nederlandse studies is aangetoond dat fijne stofdeeltjes het meest schadelijk zijn voor de gezondheid van de mensen. Wanneer en welke normen gaan er opgesteld worden die beantwoorden aan de gezondheid van de mensen inzake invloed van fijne stofdeeltjes ?

Antwoord van de heer Theo Kelchtermans, Vlaams minister van Leefmilieu en Tewerkstelling :

Niettegenstaande er ter zake geen Europese regelgeving werd uitgevaardigd op het vlak van emissies, werd in Vlaanderen in 1998 in het kader van de CEM (Commissie voor de evaluatie van de milieu-uitvoeringsbesluiten) reeds een voorstel van immissienormering (grens-, streef- en richtwaarden voor de luchtkwaliteit in Vlaanderen) uitgewerkt voor PM10. Het verslag hierover werd me zeer recent overgemaakt.

Uitgaande van deze immissienormen kan in de toekomst gericht gewerkt worden aan emissienormering voor belangrijke bronnen van PM10.

Antwoord van mevrouw Wivina Demeester-De Meyer, Vlaams minister van Financiën, Begroting en Gezondheidsbeleid :

Het is inderdaad zo dat internationaal aangenomen wordt dat fijne stofdeeltjes in de lucht die we inademen behoorlijk schadelijk zijn voor de gezondheid. Zoals reeds aangestipt in het antwoord op vraag 7, zijn er binnen de CEM dienaangaande ook normeringsvoorstellen gedaan.

De beschikbare blootstellings-effectcurve geeft aan dat, om een belangrijke afname van het gezondheidsrisico te realiseren, men onder de 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ dient te blijven.

Grenswaarde :

– 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ als jaargemiddelde op basis van daggemiddelde waarden (kalenderjaar)

– 100 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ als 98^{ste} percentiel van de daggemiddelde waarden over een jaar (kalenderjaar)

Richtwaarde :

– 20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ als jaargemiddelde op basis van daggemiddelde waarden (kalenderjaar)

– 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ als 98^{ste} percentiel van de daggemiddelde waarden over een jaar (kalenderjaar)

Streefwaarde :

–geen : er is geen veilige blootstellingswaarde.

Inzake haalbaarheid kan gesteld worden dat de jaargemiddelde grenswaarde in 1997 op twee stations overschreden werd. De daggemiddelde grenswaarde werd in 1997 op vier stations overschreden.

De voorgestelde richtwaarden komen overeen met de voorstellen die de Europese technische werk-

groep stof heeft voorgesteld als grenswaarden in 2010.

Vraag 9 : *Voor koemelk is een dioxine-norm bepaald. Niet voor moedermelk. Wanneer gaat men welke norm voorzien moedermelk ?*

Antwoord van mevrouw Wivina Demeester-De Meyer, Vlaams minister van Financiën, Begroting en Gezondheidsbeleid :

Het is overduidelijk dat toxische stoffen, met name onder meer dioxinen, niet thuishoren in moedermelk.

Voor wat het algemene leefmilieu betreft, kan de blootstelling van kinderen voor en na de geboorte het best beperkt worden door brongerichte maatregelen vanuit het leefmilieubeleid. Maatregelen die de emissie beperken, alsook een actief toezicht op de emissie- en voorgestelde immissienormen blijft hoogst noodzakelijk. Beperking van borstvoeding is niet de aangewezen weg om een reductie van de blootstelling te bekomen. Dit was ook reeds herhaalde malen de mening van de Nederlandse Gezondheidsraad. Borstgevoede kinderen ontwikkelen zich immers in sommige opzichten beter dan flesgevoede. Bovendien is borstvoeding psychologisch belangrijk bij de moeder-kindbinding. Er is geen reden de vrijheid van ouders te beperken in de keuze tussen borstvoeding en flesvoeding stelt de Raad in haar advies van 1996.

Desalniettemin kan het ontwikkelen van een norm, voor gebruik in extreme blootstellingssituaties overwogen worden.

Vraag 10 : *Wanneer en welke normen gaan bepaald worden inzake afdwingbare luchtkwaliteitsnormen, depositienormen, opnamennormen voor het menselijk lichaam, blootstellingsnormen en normen voor laag frequent geluid ? Gaan deze normen bepaald worden voor alle kankerverwekkende stoffen ? Onder meer ook voor PCB's, PAK's, chroom VI en methykwik ? Worden de exploitanten van verbrandingsovens verplicht om ook deze laatste stoffen regelmatig te laten meten ? Zo ja, met welke frequentie ?*

Antwoord van de heer Theo Kelchtermans, Vlaams minister van Leefmilieu en Tewerkstelling :

Deze vraag bevat voor bepaalde aspecten overlapping met andere vragen. Hiervoor verwijs ik naar de antwoorden op de betrokken vragen.

Ik wijs wel op het feit dat chroom VI en methykwik typische pollutanten zijn die voorkomen in afvalwaters. Gezien door MIWA geen afvalwater

meer geloosd wordt, zijn chroom VI en methylkwik geen primaire pollutanten in de emissies van de MIWA-oven.

Monomethylkwik wordt in aquatisch milieu door micro-organismen gevormd. Hg kan echter ook via atmosferische emissies in de oppervlaktewateren terecht komen. Daarom moet echter gewezen worden op de bestaande emissienorm voor Hg in titel II van het VLAREM. Metingen tonen aan dat deze norm wordt nageleefd. De actief-kool-injectie waarmee de dioxinen worden gevangen, is immers even efficiënt voor kwik.

Verder kan gesteld dat alle normen uit de Europese regelgeving vertaald werden in de Vlaamse wetgeving en voor diverse aspecten verstrengd, zodat Vlaanderen één van de meest vooruitstrevende wetgevingen ter wereld heeft.

Antwoord van mevrouw Wivina Demeester-De Meyer, Vlaams minister van Financiën, Begroting en Gezondheidsbeleid :

Het antwoord op deze vraag is grotendeels de bevoegdheid van het departement leefmilieu. De aspecten inzake volksgezondheid werden reeds belicht in de voorgaande vragen.

Vraag 11 : *Wil minister Kelchtermans ook de bepaling dat de exploitant moet gebruik maken van de "beste beschikbare technieken" doen uitvoeren door de exploitanten van de verbrandingsovens ? Dit zowel wat betreft de technische installatie als de wijze waarop huishoudelijk afval verwijderd wordt. Over welke dwingende maatregelen beschikt de minister om deze bepaling te laten uitvoeren ? Welke instelling is bevoegd om na te gaan welke de beste beschikbare techniek van het ogenblik is ? Kunnen de omwonenden van verbrandingsovens ook geïnformeerd worden over de bestaande beste beschikbare technieken ?*

Antwoord van de heer Theo Kelchtermans, Vlaams minister van Leefmilieu en Tewerkstelling :

Voor het Vlaamse Gewest treedt de VITO (Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek) op als kenniscentrum voor het inventariseren van BBT-studies en opmaken van sectorale BBT's. Tevens dient gesteld dat de in VLAREM opgelegde normering gebaseerd is op de toepassing van BBT.

Vraag 12 : *Waarom laat minister Kelchtermans zich niet adviseren door de commissie Baeyens bij het behandelen van het beroep inzake de door de provincie verleende milieuvergunning voor de MIWA-verbrandingsoven ?*

Antwoord van de heer Theo Kelchtermans, Vlaams minister van Leefmilieu en Tewerkstelling :

De behandeling van beroepen is vastgelegd in een zeer strikte procedure die beschreven is in titel I van het VLAREM. Om elke mogelijkheid op procedurefouten en vernietiging van een besluit door de Raad van State te vermijden, dient elke stap van de procedure nauwgezet gevolgd, waarbij een rechtstreeks advies van de Commissie Baeyens niet voorzien is.

De minister wordt evenwel onrechtstreeks geadviseerd door de Commissie Baeyens door tussenkomst van de Gewestelijke Milieuvergunningscommissie die voor haar advies beroep kan doen op de deskundigheid ter zake van de Commissie Baeyens.

Vraag 13 : *Indien aan de overheid gezondheidsklachten gemeld worden die door de mensen gerelateerd worden aan een vervuilsingsbron zou normaal van deze overheid verwacht worden dat ze deze situatie nader onderzoekt, zeker indien deze klachten gestaafd worden door een gezondheidsonderzoek. Welke minister is hiervoor bevoegd ? Waarom doet de overheid er alles aan om deze klachten te negeren ? Wil de overheid deze klachten erkennen ? Zo niet, wanneer zal de overheid dan zelf een onderzoek ter plaatse starten ? Welke stappen kunnen burgers ondernemen wiens gezondheidsklachten door de overheid niet ernstig genomen worden ? Over welke verweermiddelen beschikken deze burgers ?*

Vraag 14 : *Het Milieumeldpuntennetwerk dat door minister Demeester opgezet werd, werkt niet. We hebben getracht de 200-meldingen door te bellen aan het netwerk. Men antwoordde ons dat dit niet gaat, men kan maar één melding tegelijk doorbellen. De bevolking wordt niet geïntegreerd in de uitbouw van dit netwerk, zoals dit wel het geval is in Nederland. Wil minister Demeester een Milieumeldpuntennetwerk uitbouwen in samenwerking met de bevolking, naar Nederlands model ? Zo ja, hoe en wanneer ? Enkel door de registratie te laten uitvoeren door gedecentraliseerde meldpunten en door hiervoor opgeleide mensen worden de meldingen laagdrempelig. De melding is overgelaten aan een call-center waarbij de mensen die registreren niet opgeleid zijn voor de opvang van milieu-gerelateerde klachten. In het Nederlands model zijn de mensen die registreren opgeleid. Zij begeleiden ook de mensen die bij melding vragen om meer informatie over de klacht en over de vervuilsingsbron(nen). Waar kunnen de mensen met klachten terecht voor informatie over hun klacht en over de vervuilsings-*

bron ? Gaat de minister hiervoor initiatieven nemen ? Zo ja, dewelke ?

Vraag 15 : *Wat gebeurt er met de geregistreerde klachten na de melding ? In welke mate en door wie worden deze klachten verder opgevolgd ? Worden hier de nodige financiële middelen voor uitgetrokken ? Wanneer wordt een groep van klachten in een bepaald gebied erkend als zijnde het gevolg van een vervuiliingsbron ? Welke maatregelen gaan dan genomen worden en door wie ? Hebben de mensen die klacht neergelegd hebben het recht op informatie over wat met deze klacht aangevat wordt ? Hoe kan dit recht op informatie uitgeoefend en afgedwongen worden ? Over welke verweermiddelen beschikt degene die een klacht heeft laten registreren bij het meldpunt als hij tot de vaststelling komt dat er met zijn klacht niets aangevangen wordt ?*

Antwoord van mevrouw Wivina Demeester-De Meyer, Vlaams minister van Financiën, Begroting en Gezondheidsbeleid :

Wat vragen 13 tot 15 betreft : zoals onder 1 werd vermeld is het "initieëren van onderzoek naar mogelijke gezondheidseffecten van toxische stoffen op omwonenden" een bevoegdheid van de Vlaamse minister bevoegd voor het gezondheidsbeleid. Vooralsnog beschikt de overheid niet over een instrument om op een adequate manier met dergelijke problematiek om te gaan. Het grootschalig milieu- en gezondheidsonderzoek, waarnaar reeds verwezen is onder punt 1, zal ook voor deze problematiek heel wat meerwaarde opleveren.

Rekening houdend met alle omstandigheden werd er in december 1997 dan ook voor gekozen om het meldpunt als eerste doelstelling de functie van "luisterend oor" te geven. Zinvol op alle gemelde klachten reageren was inderdaad (nog) niet mogelijk.

Daarbij moet echter gezegd worden dat ook in Nederland mijns inziens volledig anonieme klachten niet geregistreerd worden door het meldpunten-netwerk.

De reorganisatie en versterking van de gezondheidsinspectie, alsook de ontwikkeling van een netwerk van medisch milieukundigen in Vlaanderen en een stappenplan voor actie bij milieugerelateerde gezondheidsklachten moet een oplossing bieden voor een verbeterde aanpak van klachten.

De basis voor de netwerkontwikkeling is een onderzoek dat door Nederlandse medisch milieukun-

digen uitgevoerd werd. Er zullen voor de opvolging van de medisch milieukundige thema's en dus ook voor de klachtenbehandeling verschillende niveau's zijn. Lokaal en dicht bij de bevolking zullen deskundigen functioneren binnen de LOGO's. Er komt een tweede-lijnsopvang voor de interpretatie en risicoperceptie op het niveau van de Vlaamse Gemeenschap.

Voor de klachtenbehandeling zal gewerkt worden met een stappenplan, waarbij progressief de relatie tussen milieugerelateerde gezondheidsklachten en een vermoedelijke vervuiliingsbron onderzocht wordt met speciale aandacht voor het verband tussen klacht en bron. De basis voor dit stappenplan wordt gelegd in het onderzoek dat reeds in de vorige vragen aan bod kwam en dat start op 1 maart 1999.

Vraag 16 : *Het statistisch materiaal dat momenteel beschikbaar is over gezondheidsproblemen in Vlaanderen is erbarmelijk. Er zijn enkel gegevens beschikbaar over kankerincidentie (van het kankerregister), levensverwachting, gemiddelde leeftijd bij overlijden, en doodsoorzaken. Deze bestaande gegevens kunnen enkel uitgesplitst worden in arrondissementen of in het beste geval per postcodenummer. Voor wijken (eventueel in de omgeving van een vervuiliingsbron) zijn deze gegevens niet beschikbaar. Gegevens bijvoorbeeld over het voorkomen en de spreiding van aangeboren afwijkingen (ook bij abortussen), aandoeningen aan luchtwegen, reuma, allergieën, hyperactiviteit, aanslepende ziekten, kinderen geboren met te laag geboortegewicht en te vroeg geboren, spontane abortussen, zeldzame aandoeningen zoals ALS (Amyotrofische Lateraal Sclerose), hart- en vaatziekten met inbegrip van hartafwijkingen, endometrioze, celmisdelingen, zijn er totaal niet. Gaat minister Demeester stappen ondernemen om aan deze situatie iets te verhelpen ? Zo ja, welk plan gaat de minister hiervoor opstellen, binnen welke tijd zullen de registraties om tot deze statistieken te komen operationeel worden en hoeveel financiële middelen wil de minister hiervoor vrijmaken ?*

Antwoord van mevrouw Wivina Demeester-De Meyer, Vlaams minister van Financiën, Begroting en Gezondheidsbeleid :

Het statistisch materiaal dat momenteel beschikbaar is, is niet zo 'erbarmelijk' als de vraagsteller suggereert.

We hebben mortaliteitsgegevens tot op gemeentelijk niveau en dit over congenitale afwijkingen,

hart- en vaatziekten met inbegrip van hartafwijkingen, ALS, kanker en, samenvattend, over alle ziekten die aanleiding kunnen geven tot een overlijden.

Daarenboven hebben we voor heel Vlaanderen incidentiecijfers met betrekking tot kanker, perinatale gezondheid met inbegrip van congenitale afwijkingen en via Kind en Gezin en het Medisch Schooltoezicht over gezondheidsgegevens bij jongeren.

Verder steekproefsgewijs 1) via de gezondheidsenquête, over aandoeningen van de luchtwegen, reuma en aanslepende ziekten, 2) via de peilpraktijken over infectieziekten, bepaalde kankertypes etc., 3) via de MONICA-registratie beschikken we over incidenties van dodelijke en niet-dodelijke hartinfarcten, 4) via het diabetesregister over de incidentie van diabetes in het arrondissement Antwerpen en dit voor de jongere leeftijdsgroepen, en 5) via schoolenquêtes over gezondheidsproblemen en -gedragingen bij jongeren.

Het beeld is zeker niet perfect, maar het zal verder verbeteren door de uitbouw van een informatiesysteem voor gezondheid (ISG) waarin de gegevens van de bestaande registraties zullen geïntegreerd, geharmoniseerd en gesynthetiseerd worden met inbegrip van de informatie die zal voortkomen uit het onder 1 vermelde grootschalig onderzoek.

Verder dient er ook aandacht besteed te worden aan het woord "statistisch".

Hierbij is het essentieel te bedenken dat statistische significantie nauw samenhangt met aantallen vermits elk betrouwbaarheidsinterval gekenmerkt is door de factor : standaardafwijking/aantal $^{1/2}$. Dus hoe kleiner de aantallen hoe moeilijker het wordt om significantie aan te tonen (cfr. Bijdrage Milieu en Gezondheid in het Rapport Gezondheidsindicatoren 1997).

Naast het probleem van de aantallen dient men ook rekening te houden met dat van het veelvoudig toetsen. Er zijn bijvoorbeeld meer dan 10.000 doodsoorzaken weerhouden in de WGO-classificatie van ziekten. Met een betrouwbaarheid van 95% kan men stellen dat de waarschijnlijkheid dat het voorkomen van één van die ziekten in een bepaald gebied gestegen is, gelijk is aan $(1 - (0.95)^{10000})$ of 1. Dit wil zeggen dat in een bepaald gebied er wel altijd een of andere ziekte in hogere mate zal voorkomen dan verwacht.

Tenslotte dient men ook rekening te houden met de privaatsfeerwetgeving. Hoe kleiner het gebied

waarover men gegevens verzamelt hoe gemakkelijker de identiteit van de betrokkene te achterhalen valt.

Vraag 17 : *We vragen de nodige wetten te willen voorzien zodat door de exploitanten van de verbrandingsovens de nodige preventieve maatregelen zouden bekend gemaakt worden, die de omwonenden moeten in acht nemen, om de gevolgen van deze ovens op de gezondheid zoveel mogelijk te beperken, en om tijdig ziektebeelden te kunnen ontdekken (bv. naar kankerpreventie toe). We stellen vast dat de omwonenden, en personen die tijdelijk verblijven in de omgeving van de oven (werk, school, enz.), blootgesteld worden aan toxische stoffen van de oven. Voor hen vragen we om dezelfde voorzorgen te nemen dan die welke genomen worden in het kader van het ARAB voor werknemers van chemische bedrijven, (bv. 6-maandelijks bloed en urine-onderzoek op toxische stoffen, jaarlijks preventief kankeronderzoek) en dit op kosten van de exploitanten.*

Antwoord van de heer Theo Kelchtermans, Vlaams minister van Leefmilieu en Tewerkstelling :

Dit behoort niet tot de bevoegdheid van de Vlaamse minister van Leefmilieu.

Antwoord van mevrouw Wivina Demeester-De Meyer, Vlaams minister van Financiën, Begroting en Gezondheidsbeleid :

Voor wat betreft de bescherming van de bevolking tegen de schadelijke invloed van bepaalde bedrijfsactiviteiten moet in eerste instantie naar primaire preventie gestreefd worden. Met name een goed milieuvergunningenbeleid met brongerichte maatregelen om schadelijke emissies zoveel als nodig en mogelijk te voorkomen is hierbij van primordiaal belang. Dit past in het principe van een duurzame ontwikkeling.

Pas in tweede instantie dient beroep gedaan te worden op secundaire preventie en vroegdetectie van problemen. Daarbij is vooral een goed toezicht op de bedrijfsvoering en emissies van belang, een taak voor de Milieu-inspectie.

Pas in derde instantie kan een periodieke opvolging van de individuele gezondheidstoestand rond een bepaalde site overwogen worden. Dit mag slechts noodzakelijk zijn in uitzonderlijke omstandigheden. Het wordt momenteel sinds enkele jaren uitgevoerd te Hoboken inzake de loodproblematiek.

Of het op een grootschalige wijze volgen van biomarkers bij grote delen van de bevolking gebruikt kan worden als algemeen surveillancesysteem voor het aspect menselijke gezondheid binnen de milieukwaliteit, moet eveneens het bovenvermelde grootschalig onderzoek uitwijzen.

Vraag 18 : *De Belgische wetgeving laat niet toe schadeclaims te vorderen indien geen individueel oorzakelijk verband kan vastgesteld worden tussen oorzaak en gevolg. In verband met de exploitatie van de MIWA-verbrandingsoven en de gevolgen ervan op de gezondheid van de omwonenden kunnen we wel het collectief verband tussen oorzaak en gevolg aantonen. Op individuele basis niet. Wil de Vlaamse wetgevende macht stappen ondernemen bij de federale wetgevende macht om deze wetgeving aan te passen zodat het ook mogelijk wordt om schadeclaims te vorderen indien een collectief verband van oorzaak en gevolg kan vastgesteld worden ?*

Antwoord van de heer Theo Kelchtermans, Vlaams minister van Leefmilieu en Tewerkstelling :

Deze vraag heeft een algemene draagwijdte die de bevoegdheid van de Vlaamse minister van Leefmilieu overstijgt.

Vraag 19 : *De Belgische wetgeving bepaalt ook dat de slachtoffers moeten bewijzen dat ze het slachtoffer zijn van de exploitatie van de oven. Het zou wenselijk zijn deze bewijslast om te keren, zodat de exploitant van de oven moet bewijzen dat zijn exploitatie geen schade kan veroorzaken aan de omwonenden. Wil de Vlaamse wetgevende macht hier ook stappen ondernemen bij de federale wetgevende macht om ook deze wetgeving aan te passen ?*

Antwoord van de heer Theo Kelchtermans, Vlaams minister van Leefmilieu en Tewerkstelling :

Deze vraag handelt over algemene rechtsprincipes met een ruime draagwijdte die de bevoegdheid van de Vlaamse minister van Leefmilieu overstijgt.

Vraag 20 : *Op dit ogenblik beschikken we als omwonenden van de verbrandingsoven niet over de mogelijkheid om de normeringen inzake vervuiling aan te vechten. Wil de Vlaamse regering mogelijkheden voorzien om burgers de mogelijkheid te geven deze normering aan te vechten ? Zo ja, welke ?*

Antwoord van de heer Theo Kelchtermans, Vlaams minister van Leefmilieu en Tewerkstelling :

De emissienormering inzake vervuiling door verbrandingsovens situeert zich op 2 vlakken :

– de normen geldig voor verbrandingsovens in het Vlaamse Gewest zijn ingeschreven in titel II van het VLAREM, zijnde een uitvoeringsbesluit genomen door de Vlaamse regering. De mogelijkheid bestaat om reglementaire besluiten aan te vechten bij de Raad van State ;

– de normering kan voor specifieke installaties verstrengd worden door het opleggen van bijzondere voorwaarden in de milieuvergunning. In het kader van de milieuvergunningsprocedure bestaan diverse inspraakmogelijkheden : openbaar onderzoek in eerste aanleg, administratief beroep en verzoek tot schorsing/vernietiging bij de Raad van State.

Vraag 21 : *De Milieu-inspectie beschikt bij het vaststellen van overtredingen enkel over de mogelijkheid PV van vaststelling op te maken. Hierna wordt het PV meestal aan het parket overgemaakt waar meestal pas na jaren een minnelijke schikking getroffen wordt. Wil de Vlaamse regering de inspectiediensten de mogelijkheid geven om de exploitanten die overtredingen begaan administratieve boetes op te leggen ?*

Antwoord van de heer Theo Kelchtermans, Vlaams minister van Leefmilieu en Tewerkstelling :

Momenteel is er voor overtredingen van de bepalingen van het milieuvergunningsdecreet of zijn uitvoeringsbesluiten geen systeem van administratieve boetes voorzien.

In het kader van het in voorbereiding zijnde ontwerp van decreet inzake de handhaving van het milieurecht moet de opportuniteit van een dergelijke regeling voor de milieu-inspecteurs worden onderzocht.

Vraag 22 : *In de wetgeving ontbreekt nog steeds een strafrechterlijke aansprakelijkheid van de rechtspersoon, spijs wetsontwerpen in die zin : bij strafklacht moet de klacht tegen de bestuurders worden ingediend, doch een individuele fout dient te worden aangetoond, hetgeen vaak onmogelijk is. Wil de Vlaamse regering mee een wetgeving ondersteunen inzake de strafrechterlijke aansprakelijkheid van de rechtspersoon ?*

Antwoord van de heer Theo Kelchtermans, Vlaams minister van Leefmilieu en Tewerkstelling :

Dit behoort niet tot de bevoegdheid van de Vlaamse minister van Leefmilieu.

Vraag 23 : *Wie heeft de bevoegdheid tot (tijdelijke) sluiting van de inrichting die in overtreding is ? Kan*

deze persoon die tot sluiten overgaat gedekt worden door een wet zodat de exploitanten van de betrokken inrichting nadien geen schadevergoeding kan eisen van deze persoon als gevolg van de sluiting ?

Antwoord van de heer Theo Kelchtermans, Vlaams minister van Leefmilieu en Tewerkstelling :

De toezichthoudende ambtenaren zijn aangeduid krachtens art. 58 van titel I van het VLAREM, ieder wat hun specifieke opdracht betreft.

Deze ambtenaren oefenen toezicht uit op de toepassing van het milieuvergunningsdecreet en de uitvoeringsbesluiten ervan, alsmede op de naleving van de milieuvergunning en van de voorwaarden die zijn opgelegd.

Wat specifiek verbrandingsovens betreft (klasse 1 inrichtingen) zijn het de toezichthoudende ambtenaren van de afdeling Milieu-inspectie en van de afdeling Preventieve en Sociale Gezondheidszorg die toezichtsbevoegdheden uitoefenen.

Wanneer zij vaststellen dat een inrichting wordt geëxploiteerd in strijd met de vergunningsvoorwaarden en wanneer de exploitant weigert gevolg te geven aan de gegeven onderrichtingen kunnen deze ambtenaren, krachtens art. 66, § 1, van titel I van het VLAREM, mondeling en ter plaatse de stopzetting bevelen van een activiteit binnen de termijn die zij bepalen, de toestellen verzegelen, en zo nodig de voorlopige sluiting van een deel of van de volledige inrichting opleggen. Hetzelfde geldt in geval van dreigend of ernstig gevaar voor de mens en het leefmilieu.

Ook de burgemeester mag, krachtens art. 65 § 3, van titel I van het VLAREM, op advies van de toezichthoudende ambtenaren dezelfde maatregelen nemen in inrichtingen van klasse 1, in geval van dreigend of ernstig gevaar voor de mens en het leefmilieu en wanneer de exploitant weigert gevolg te geven aan de schriftelijk gegeven onderrichtingen.

Voor de persoonlijke aansprakelijkheid van de toezichthoudende ambtenaren van de afdeling Milieu-inspectie bestaat geen bijzondere wettelijke regeling. Dezelfde regels zijn van toepassing als deze voor elke ambtenaar van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Indien een ambtenaar van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap de hem opgedragen taak vervult, handelt hij als orgaan van de Vlaamse Gemeenschap of van het Vlaamse Gewest naargelang de materie, zodat de

daden door hem gesteld, binnen de grenzen van zijn bevoegdheid, geacht worden te zijn uitgevoerd door de Vlaamse Gemeenschap (Gewest) die hiervoor, in geval van een fout die schade toebrengt aan een derde, aansprakelijk kan worden gesteld op basis van artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek.

Het nieuwe Vlaamse Personeelsstatuut wijzigt deze regeling niet. Tot op heden wordt de burgerrechtelijke aansprakelijkheid van de ambtenaar ten aanzien van derden nog steeds beheerst door de artikelen 1382 t/m 1384 van het Burgerlijk Wetboek. Er is dan ook een wet nodig om een eventuele speciale aansprakelijkheidsregeling in afwijking van de gemeenrechtelijke tot stand te brengen.

Voor bepaalde categorieën van ambtenaren is reeds bij wet een ontheffing van de burgerrechtelijke aansprakelijkheid bij lichte fout geregeld : zo bijvoorbeeld de wet van 3 november 1967 betreffende het loodsen van zeevaartuigen, zoals gewijzigd door de wet van 30 augustus 1988 (BS van 5 januari 1968 en van 17 september 1988). Volgens deze wet zijn de loodsen enkel aansprakelijk bij opzettelijke en grove fout. In het laatste geval is hun aansprakelijkheid beperkt tot 500.000 frank.

In het kader van het in voorbereiding zijnde ontwerp van decreet inzake de handhaving van het milieurecht moet de opportuniteit van een dergelijke regeling voor de milieu-inspecteurs worden onderzocht.

Vraag 24 : *Wie is effectief verantwoordelijk indien de burgemeester niet voldoende maatregelen neemt om zijn bevolking te beschermen en welke maatregelen kan deze verantwoordelijke nemen ?*

Antwoord van de heer Leo Peeters, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Stedelijk Beleid en Huisvesting :

Deze vraag heeft betrekking op de eigenlijke verantwoordelijke ingeval de burgemeester niet voldoende maatregelen neemt om de bevolking te beschermen, waarbij tevens de vraag wordt gesteld welke maatregelen deze eigenlijke verantwoordelijke kan nemen.

Zoals reeds blijkt uit mijn antwoorden op de verschillende onderdelen van vraag 5, heeft deze vraag geen enkel raakpunt met mijn bevoegdheid voor binnenlandse aangelegenheden. Het lijkt mij dan ook aangewezen het beantwoorden van deze

vraag over te laten aan mijn geachte collega bevoegd voor leefmilieu.

Antwoord van de heer Theo Kelchtermans, Vlaams minister van Leefmilieu en Tewerkstelling :

Indien de burgemeester niet of onvoldoende optreedt kunnen de toezichthoudende ambtenaren dezelfde maatregelen nemen zoals vermeld in punt 23.

Vraag 25 : *Bij adviesverlening inzake een milieuvergunningprocedure wordt het verlenen van geen advies gelijkgesteld aan een gunstig advies. De provinciale gezondheidsinspectie heeft naar aanleiding van zijn adviesrecht bij de aanvraag van de milieuvergunning van de MIWA-verbrandingsoven geen advies gegeven. Nochtans werd deze dienst door ons op de hoogte gebracht van de heersende gezondheidsproblemen. Volgens Dr. Smis van de gezondheidsinspectie wordt bij niet bewezen gezondheidsproblemen steeds geen advies gegeven. Wil de Vlaamse regering deze procedure veranderen zodat het verlenen van geen advies gelijkgesteld wordt met het geven van een negatief advies ?*

Antwoord van de heer Theo Kelchtermans, Vlaams minister van Leefmilieu en Tewerkstelling :

Hieromtrent moet duidelijk gesteld worden dat het principe van de stilzwijgende gunstige adviezen ingeschreven is in artikel 12 van het milieuvergunningendecreet van 28 juni 1985, zodat niet de Vlaamse regering maar wel het Vlaams Parlement hieromtrent bevoegd is.

Vraag 26 : *Wil de Vlaamse regering een 20-jarige aansprakelijkheidstermijn bepalen voor de gezondheidseffecten van mogelijke milieu-vervuilende bedrijven met verplichte aansprakelijkheidsverzekering ? Bij nieuwbouw geldt ook een 10-jarige aansprakelijkheidstermijn voor aannemer en architect. Op deze wijze zijn gezondheidseffecten die na het sluiten van het bedrijf optreden nog gedekt.*

Antwoord van mevrouw Wivina Demeester-De Meyer, Vlaams minister van Financiën, Begroting en Gezondheidsbeleid :

Het lijkt me nodig dat exploitanten verantwoordelijk zijn en dat gedurende een bepaalde tijd blijven voor de veroorzaakte vervuiling, en dat zij bovendien ook de kosten dragen die nodig zijn om deze vervuiling weg te werken. Dit ligt immers volledig in de lijn van het principe "de vervuiler betaalt". Dit alles uiteraard rekening houdend met een ander principe, met name dat van de rechtszeker-

heid. Binnen die randvoorwaarden kan er inderdaad gedacht worden aan het voorzien van een aansprakelijkheidstermijn binnen de leefmilieuwetgeving. Uiterst belangrijk is tevens de moeilijkheid van bewijs van oorzaak en verband bij milieugebonden fenomenen. Een eerste denkpiste zou parallel kunnen zijn met de gang van zaken bij beroepsziekten.

Vraag 27 : *Wil de Vlaamse regering preventieve maatregelen en noodplannen uitwerken en deze ook kenbaar maken aan de bevolking ? Opleggen van bij de bevolking te nemen voorzorgen zoals deze welke genomen worden in het kader van ARAB voor werknemers van chemische bedrijven en betaald door de betrokken inrichting (vb. jaarlijks preventief onderzoek naar kanker, 6-maandelijks bloed- en urineonderzoek op toxische stoffen, jaarlijks preventief kankeronderzoek).*

Antwoord van de heer Theo Kelchtermans, Vlaams minister van Leefmilieu en Tewerkstelling :

Dit behoort niet tot de bevoegdheid van de Vlaamse minister van Leefmilieu.

Antwoord van mevrouw Wivina Demeester-De Meyer, Vlaams minister van Financiën, Begroting en Gezondheidsbeleid :

Het is onmogelijk om bij ieder signaal inzake een vermoede milieuziektecluster onmiddellijk een diepgaand onderzoek te starten. Om de middelen zo doeltreffend mogelijk in te zetten en vooral die signalen uit te diepen die met de meeste waarschijnlijkheid een werkelijke cluster aanwijzen, wordt in het reeds vernoemde grootschalig onderzoek gewerkt aan het uittekenen van een stappenplan voor de aanpak van clustersignalen. Structureel en voor de toekomst moet dit een bijzonder grote aanwinst zijn die onze operationaliteit op dit vlak ten goede komt.

In het dossier Sint-Niklaas zijn er echter elementen die nader onderzoek rechtvaardigen. Zo werden er door de bewonersgroep zelf al heel wat inspanningen gedaan om een aantal gezondheidskenmerken te inventariseren. Verder wijzen verschillende bronnen, de overlijdensstatistiek en het kankerregister, bij een eerste benadering bovendien in dezelfde richting : het daadwerkelijk bestaan van een verhoogde kankerincidentie in de regio is mogelijk niet denkbeeldig.

Alhoewel de asymmetrische stijging bij mannen en bij vrouwen niet onmiddellijk pleit voor de directe invloed van een milieufactor, is er lokaal mogelijk

kerwijze iets aan de hand. Alle gegevens werden dan ook voor verdere analyse toevertrouwd aan de werkgroep "Small area epidemiology" die aan de KU Leuven opgericht is.

Vraag 28 : *Minister Kelchtermans heeft steeds beweerd indien er zich gezondheidsproblemen voordoen rond een afvalverbrandingsoven, hij deze onmiddellijk wil sluiten. Bij de omwonenden van de MIWA-verbrandingsoven bestaan er heel wat gezondheidsproblemen. Deze problemen werden nog versterkt door de resultaten van het gezondheidsonderzoek. Gaat minister Kelchtermans zijn woord houden en de oven onmiddellijk sluiten ?*

Antwoord van de heer Theo Kelchtermans, Vlaams minister van Leefmilieu en Tewerkstelling :

Indien mijn ter zake bevoegde collega mij gezondheidsproblemen signaleert, zal ik niet nalaten onmiddellijk de nodige initiatieven en beslissingen te nemen.

III. VOORTZETTING VAN DE BESPREKING

De schriftelijke antwoorden van de bevoegde ministers werden op 1 april 1999 in de commissie besproken. Mevrouw Wivina Demeester-De Meyer, Vlaams minister van Financiën, Begroting en Gezondheidsbeleid, nam deel aan de bespreking van de vragen die haar bevoegdheid betreffen.

Vragen 1 en 7 tot 9 :

De heer Malcorps verwijst naar een schriftelijke vraag die hij aan minister Kelchtermans heeft gesteld over dioxinenormen voor lucht en depositie. Die zijn nog niet opgenomen in de huidige Vlarem-reglementering. Op de vraag over de normen voor fijne stofdeeltjes heeft minister Demeester-De Meyer uitgebreid geantwoord. De minister heeft ook geantwoord dat het enkel zin heeft om te denken aan dioxinenormen voor moedermelk in extreme blootstellingssituaties. Dat moet volgens de heer Malcorps verder worden onderzocht.

De voorzitter verwijst naar een e-mailbericht van de indieners van het verzoekschrift, waarin deze reageren op de door de ministers verstrekte antwoorden. De indieners stellen de vraag wie er bevoegd is voor de begeleiding en de ondersteuning van mensen met gezondheidsproblemen als gevolg van het milieu. Verder vragen de indieners hoe en

wanneer de normen worden bepaald om het foetus- en voortplantingssysteem, dat het gevoeligst is voor milieuverontreiniging, te vrijwaren. De voorzitter vraagt de minister deze vraag verder te onderzoeken.

Vragen 2 tot 4 :

De heer Malcorps formuleert een aantal bedenkingen bij de antwoorden op de vragen 2 tot 4 inzake de openbaarheid van bestuur, het inzagerecht en het recht te worden gehoord. Volgens hem toont het antwoord van minister Kelchtermans op vraag vier aan dat ter zake nog grote onduidelijkheid heerst. In de commissie voor Staatshervorming, Algemene Zaken en Verzoekschriften wordt binnenkort het decreet over de openbaarheid van bestuur, onder meer inzake milieu, besproken. Aminoal heeft de inzage in het dossier over de verbrandingsoven geweigerd aan de indiener van het verzoekschrift. De argumentatie was dat een proces-verbaal was opgesteld door de afdeling Milieu-inspectie en dat daardoor het dossier deel uitmaakte van een lopend strafrechtelijk onderzoek. Na tussenkomst van de ombudsdienst besliste de afdeling Milieu-inspectie te onderzoeken welke gegevens ze wel kon vrijgeven. Het zou interessant zijn om de resultaten van dat onderzoek te kennen. Het is immers niet de bedoeling, zelfs niet als er een gerechtelijk onderzoek aan de gang is, om alle informatie geheim te houden.

De indieners van het verzoekschrift zijn ook niet gehoord door de commissie-Baeyens. Deze commissie zou in principe geen derden horen. Het jaar-emissieverslag 1996 van MIWA werd niet opgesteld of niet vrijgegeven. Volgens de heer Malcorps kan dat niet.

Voorzitter Van Mechelen stelt dat deze suggesties kunnen opgenomen worden in de conclusies van de commissie. Een goede communicatie en informatieverstrekking is een plicht voor wie namens de overheid optreedt. De verantwoordelijke minister heeft aangekondigd dat hij een regeling wil uitwerken voor de commissie-Baeyens naar aanleiding van de herziening van Vlarem. De commissie kan misschien suggereren dat in het huishoudelijk reglement wordt opgenomen dat onder bepaalde voorwaarden ook representatieve actiecomités worden gehoord.

De heer Malcorps vindt dat er naar mogelijkheden moet worden gezocht om de grootste openbaarheid te garanderen, zonder het gerechtelijk onder-

zoek te dwarsbomen, en dat de commissie in die richting aanbevelingen moet formuleren.

Vraag 5 :

De heer Malcorps meent dat het antwoord van minister Peeters op vraag 5 correct is. De burgemeester beschikt bij het nemen van dwangmaatregelen in het kader van de milieureglementering inderdaad over een beoordelingsvrijheid en het is dus moeilijk hierover dwangtoezicht uit te oefenen. Een groot probleem voor de toepassing van de milieuregels is dat de burgemeester soms rechter en partij is. De burgemeester is soms lid van de raad van bestuur van een intercommunale die de milieureglementen overtreedt. Ook hier heeft minister Peeters gelijk als hij zegt dat hij tegen deze situatie niet kan optreden.

De voorzitter zegt dat het in dergelijke situaties ook om een win-winsituatie kan gaan. De gemeentelijke mandatarissen zijn volgens hem het best geplaatst om het gemeentelijk en het algemeen belang te vertegenwoordigen in de raad van bestuur van de intercommunales. Wanneer het gaat om een topfunctie in de intercommunale zelf, dan ontstaat er wel een situatie van rechter en partij.

Vraag 6 :

De heer Malcorps stelt vast dat er een probleem is met betrekking tot de permanentie van de Milieuinspectie. Buiten de kantooruren is het bijzonder moeilijk om vaststellingen te doen. Hij stelt voor in een noodnummer of een dag- en nachtpermanentie te voorzien zodat er continu iemand bereikbaar is in geval van overtredingen. De heer Philippe Tanghe, secretaris van de commissie-Baeyens, merkt op dat de overtredingen steeds aan de politie of de rijkswacht kunnen worden gemeld, die indien nodig de permanentie van de milieuinspectie kunnen oproepen. De vraag rijst of er dan nog nood is aan een dergelijk nummer.

De heer Malcorps meent dat de politie of de rijkswacht niet altijd voldoende geschoold is inzake milieu-delicten. De heer Jacky Maes merkt op dat men zeker tijdens het weekend nergens terecht kan bij ongevallen. Hij heeft dit zelf ervaren bij de lozing door een tankwagen in Bredene.

Voorzitter Van Mechelen is eveneens van mening dat er een permanentie moet worden verzekerd. In heel het domein van het milieubeleid is er een overkoepelend meldpunt nodig dat over een ruime databank beschikt, de gemelde feiten kan analyse-

ren en de bevoegde diensten verwittigen. De vraag is of dit binnen de administratie of de VMM moet gebeuren.

Vragen 13 tot 15, 17 en 27 – gezondheidsonderzoek :

De gezondheidsonderzoeken vormen volgens de heer Johan Malcorps het heikel punt. De indieners van het verzoekschrift geven kritiek op het milieumeldpunten-netwerk. De minister heeft een groot-schalig milieugezondheidsonderzoek aangekondigd. Ook het onderzoek in Sint-Niklaas zou nader worden bekeken. De minister erkent in haar schriftelijk antwoord op vraag 27 in feite dat uit het onderzoek dat de bewonersgroep zelf heeft gedaan onrustwekkende cijfers naar voren zijn gekomen. Daarover is volgens de heer Malcorps meer onderbouwd onderzoek noodzakelijk.

In haar antwoord op de vragen 13 tot 15 verwijst de minister naar het stappenplan voor actie bij milieu-gerelateerde gezondheidsklachten. In welke fase bevindt zich het onderzoek van de Nederlandse vereniging van milieudeskundigen ? De heer Malcorps is verder tevreden dat wordt onderzocht of biomarkers kunnen worden gevolgd in het kader van een algemeen surveillancesysteem. Daarop werd immers vanuit verschillende hoeken aangedrongen, onder meer door kankerspecialisten.

Mevrouw Wivina Demeester-De Meyer stelt dat het wellicht goed zou geweest zijn het grootschalig milieu- en gezondheidsonderzoek voor te stellen aan de geïnteresseerde leden van het Vlaams Parlement. Ze verduidelijkt dat het milieugezondheidsonderzoek twee delen omvat : een toxicologisch en een epidemiologisch. Het onderzoek gaat dit jaar van start, maar het moet permanent worden verdergezet.

Het toxicologisch hoofdstuk richt zich in de eerste fase op het grootstedelijk gebied Antwerpen. Men hoopt dit af te werken tegen juli of augustus. In die regio zullen ongeveer 200 personen op vele factoren onderzocht worden, onder meer op het dioxinegehalte in hun bloed. Volledige communicatie hierover is noodzakelijk. Er bestaan immers veel verkeerde ideeën omtrent de band tussen normering en metingen. In juli of augustus zal men dan starten in het meest zuivere gebied van Vlaanderen. Het is nu nog niet duidelijk over welk gebied het zal gaan. De onderzoekers moeten voldoende personen bereid vinden om aan dit onderzoek te participeren. Een bijkomend probleem is dat er zoveel factoren zullen worden onderzocht dat er hoe dan ook medische problemen zullen worden ont-

dekt waarvan de mensen zelf niet op de hoogte zijn. Alle resultaten moeten worden doorgegeven aan de huisarts, dat is duidelijk. De vraag is in welke mate de resultaten ook moeten worden gemeld aan de betrokkene. Hierover moet vooraf volledige duidelijkheid zijn. De bevolking zal het eerst worden ingelicht over de keuze van dit gebied.

Het epidemiologische hoofdstuk heeft als doelstelling periodiek bepaalde gegevens van een steekproef van 18-jarigen in Vlaanderen te registreren en in een databank te brengen. Op basis van deze gegevens kan men nagaan of er in een bepaalde regio specifieke afwijkingen zijn van het gemiddelde. Dit kan de basis zijn voor verder onderzoek.

De Neerlandwijk wordt opgenomen in het onderzoek, niet de omgeving van de MIWA-oven.

De minister waarschuwt ervoor dat het programma om de gezondheidseffecten in kaart te brengen mogelijk tot de vaststelling zal leiden dat de resultaten voor de zwarte punten slechts minimaal verschillen van die voor de rest van Vlaanderen. Wij leven immers in een erg kleine regio. De minister vraagt in dit verband ook aandacht voor de menselijke kant van het probleem. Het onderzoek is erg complex en bovendien wordt de communicatie erover vaak verstoord, al wil de minister niet suggereren dat de actiescomités daarin de hand hebben. Als na een tot twee jaar onderzoek wordt geconcludeerd dat de betrokken regio even gezond is als andere streken in Vlaanderen, zullen sommige omwonenden, die zich sterk betrokken voelen in deze problematiek, dat niet aanvaarden. Men zal deze mensen ook trouwens nooit definitief kunnen geruststellen. Het is voor wetenschappers immers onmogelijk te bewijzen dat er niets aan de hand is.

De heer Johan Malcorps zegt dat men jarenlang een hoge vervuilingsgraad heeft getolereerd. Men heeft zeer slecht gecommuniceerd met het publiek. De betrokken intercommunales hielden tot op het laatste moment vol dat de normen niet werden overschreden, terwijl ze in werkelijkheid, bijvoorbeeld in Wilrijk, veertigvoudig werden overschreden. Dat heeft de mensen wantrouwig gemaakt.

Minister Demeester-De Meyer is het ermee eens dat een nieuwe communicatiecultuur nodig is. De laatste jaren proberen diverse beleidsverantwoordelijken op een open wijze te communiceren. De communicatie over een zo complex onderwerp is bijzonder moeilijk. Het verschil uitleggen tussen het dioxinegehalte in de lucht en in het bloed is niet eenvoudig. De minister herhaalt dat ze be-

treurt dat sommigen de communicatie doelbewust verstoren. Ze geeft echter toe dat de communicatie thans heel wat gemakkelijker zou verlopen, als men 6 tot 7 jaar geleden de kracht had gehad om het probleem op een andere manier aan te pakken. Wat overigens niet wil zeggen dat de omgeving vandaag dan gezonder zou zijn geweest.

De heer Malcorps wijst erop dat de zorg om de kwaliteit van de leefomgeving overal in de geïndustrialiseerde wereld groeit. De minister noemt deze bezorgdheid terecht. De heer Malcorps geeft daarop het voorbeeld van Duitsland, waar opschudding ontstond naar aanleiding van de onthulling dat in een afvalverbrandingsoven de filterinstallatie tijdelijk uitviel, met een verhoogde dioxine-uitstoot tot gevolg. Nu wordt tenminste erkend dat zoiets een ongeval is, wat in het verleden niet eens het geval was. De alertheid en de verwachtingen van de bevolking groeien zelfs naargelang de installaties beter worden.

Minister Demeester-De Meyer pleit voor de ontwikkeling van een cultuur van risico-analyse. Men moet risico's leren analyseren en ermee leren omgaan. Roken is daarvan een goed voorbeeld. De bevolking heeft blijkbaar met de risico's daarvan leren leven, al is wetenschappelijk aantoonbaar hoeveel mensenlevensjaren deze praktijk inmiddels al heeft gekost. Emotioneel wordt dit risico echter anders benaderd dan wonen in de omgeving van een verbrandingsoven.

De heer Malcorps repliceert dat er een verschil is tussen wel en niet zelfgekozen risico's. Het komt er op aan om een democratische afweging te maken : welke risico's moeten we aanvaarden en welke niet ? We moeten bepaalde drempels inbouwen. Men kan aanvaarden dat roken een individuele keuze is, maar op het vlak van milieu moeten bepaalde maatschappelijke keuzes worden gemaakt. De minister is het met deze bedenkingen eens. Als echter kan worden aangetoond dat een verbrandingsoven voldoet aan de wetenschappelijk onderbouwde normen, moet men aan de publieke opinie nog durven duidelijk maken dat men zich geen zorgen hoeft te maken. Dat is een moeilijke opdracht.

De heer Jos Stassen stelt dat er tijdens het onderzoek van de Werkgroep Verbrandingsoven Sint-Niklaas bepaalde vaststellingen zijn gedaan die nader moeten worden onderzocht. Er is een hoge prevalentie van bepaalde gezondheidsproblemen, en de verbrandingsoven is nagenoeg de enige bron van vervuiling in de buurt. Voordat men de bevolking kan geruststellen moet er voldoende zekerheid zijn. Daarom moet worden nagegaan of het onder-

zoek van de buurtbewoners voldoende onderbouwd is. Uit diverse contacten blijkt dat dit het geval zou kunnen zijn. De studie reikt alleszins voldoende elementen aan die aanleiding kunnen geven tot bezorgdheid.

Minister Demeester-De Meyer verwijst in dit verband naar het antwoord op vraag 27. De minister wil de signalen niet negeren : alle gegevens werden voor verdere analyse toevertrouwd aan de werkgroep "Small area epidemiology" van de KU Leuven. Ze heeft enkel willen onderstrepen dat wanneer wordt vastgesteld dat een installatie in de toekomst geen problemen zal veroorzaken, men dat ook moet durven zeggen. Als de vaststellingen worden bevestigd, moeten er oplossingen worden gezocht, beklemtoont de heer Stassen.

De heer Malcorps beoordeelt het positief dat de gegevens verzameld door de omwonenden voor verdere analyse werden toevertrouwd aan de werkgroep "Small area epidemiology". Dit is niet hetzelfde als een volledig eigen onderzoek. Zal er een serieuze studie volgen ? Dokter Willem Aelvoet van de administratie Gezondheidszorg van de Vlaamse Gemeenschap zegt dat de werkgroep pas een maand geleden de in Sint-Niklaas verzamelde gegevens kreeg. De bruikbaarheid van de gegevens wordt onderzocht. Het is nog te vroeg om er besluiten aan te koppelen.

De minister verwijst naar het onderzoek dat werd verricht naar aanleiding van de problemen met de ISVAG-verbrandingsoven in Wilrijk. Alle omwonenden van een bepaalde leeftijd werden voor de studie opgespoord. Er werd gewerkt op basis van gegevens van diverse centra. Indien cruciale gegevens ontbreken, kan men echter geen onderzoek doen over wat in het verleden is gebeurd. De minister meent dat we in de toekomst vooral zullen leren uit het epidemiologisch onderzoek.

De heer Stassen zegt dat het soms niet mogelijk is om lang te wachten voordat er wordt ingegrepen. Het lid benadrukt dat de beschikbare gegevens goed onderbouwd zijn : ze kunnen niet zomaar onderuit worden gehaald. Eerst werd rond de oven van Sint-Niklaas een bepaald gebied afgebakend, daarna werden de inwoners van dat gebied vragen gesteld over hun gezondheid. Dokters hebben vervolgens de resultaten daarvan vergeleken en getoetst. De resultaten werden onder meer vergeleken met de VRIND-indicatoren. Op basis van dit alles blijkt dat de kankerincidentie in het onderzochte gebied stijgt tegenover het Vlaamse gemiddelde en drastisch verhoogt met het aantal jaar dat men in het betreffend gebied woont. De heer Stas-

sen benadrukt nogmaals dat niemand fundamentele kritiek heeft geformuleerd op dit onderzoek.

Minister Demeester-De Meyer gaat akkoord met dat laatste, maar voegt er onmiddellijk aan toe dat geen enkele wetenschapper – tenzij hij de kans krijgt de situatie jarenlang te volgen – deze bevindingen zal ontkennen of bevestigen. De minister benadrukt dat zij de methode niet betwist. Ze is echter afgestapt van ad hoc-onderzoeken omdat die maar weinig resultaat opleveren. De minister stelt verder dat op sommige vragen uit het verleden nooit een antwoord zal worden gegeven. Het komt erop aan om naar de toekomst te kijken en de mensen perspectief te bieden. De wetenschap geeft zelden volledig uitsluitel. Het besluit van wetenschappelijk onderzoek luidt maar al te vaak : "het daadwerkelijk bestaan van verhoogde kankerincidenties in de regio is mogelijk niet denkbeeldig". De vraag is wat significant is en wat niet.

Voorzitter Dirk Van Mechelen zegt dat dit soort uitspraken eigen is aan de wetenschap ; de beleidsverantwoordelijken en parlementairen moeten echter de beslissingen nemen. Ze zouden op basis van adequate gegevens moeten kunnen oordelen, en daarin stelt de wetenschap vaak teleur.

De heer Malcorps meent dat het voorzorgsprincipe moet worden gevolgd. De minister antwoordt dat het voorzorgsprincipe dan wel voldoende onderbouwd moet zijn : anders kan niemand bijvoorbeeld nog het risico nemen om met de wagen naar het werk te rijden. De heer Malcorps verwijt de minister een fundamenteel principe van het milieubeleid te ondergraven. Men moet inderdaad bepaalde risico's aanvaarden, maar het komt erop aan een afweging te maken.

De voorzitter wijst erop dat het voorstel van resolutie van de heren Malcorps en Stassen uitgaat van het voorzorgsprincipe (zie deel IV van dit verslag). In het voorstel wordt de Vlaamse regering gevraagd de activiteiten van de MIWA-verbrandingsoven onmiddellijk stop te zetten tot er totale zekerheid is over de mogelijke gezondheidsgevolgen. Aan wetenschappers zou de vraag moeten worden gesteld of dit voorstel gegrond is. De minister herhaalt dat op basis van de huidige stand van de wetenschap geen enkele wetenschapper totale zekerheid kan bieden.

De heer Van Mechelen herinnert de commissieleden aan de eerste hoorzitting met de commissie Baeyens (*Parl. St.* VI. Parl. 1997-1998, nr. 887/1). Daarbij werd onder meer geconcludeerd dat er twee problemen zijn : de historische belasting van

de sites en de huidige werking, met de mogelijke nieuwe belasting als gevolg daarvan. De oven in Sint-Niklaas kan nu wel aan de normen voldoen, maar daarmee wordt de historische verontreiniging niet uitgewist. De voorzitter heeft toen de vraag gesteld : als een oven in een historisch belaste site nu aan de, toch wel strenge normen voldoet, mag die oven dan verder worden gebruikt ? De vertegenwoordigers van de commissie hebben toen positief geantwoord.

Volgens de heer Malcorps kan een norm niet zomaar in het ijl bestaan. Er moet rekening worden gehouden met de historische vervuiling. Minister Demeester-De Meyer vreest dat wie nieuwe ovens, die aan de norm voldoen, verbiedt in historisch vervuilde sites, eigenlijk moet besluiten dat ovens nergens meer kunnen omdat de effecten steeds negatief zijn. Volgens de voorzitter is dit een terechte conclusie.

De heer Malcorps is ervan overtuigd dat een verbrandingsoven altijd vervuiling veroorzaakt. Hetzelfde geldt trouwens ook voor recyclageactiviteiten, en voor storten en scheiden/vergisten van afval. Een nuluitstoot bestaat niet. Men moet telkens de afweging maken en één van de elementen die hierin een rol spelen, is de locatie van de oven.

De heer Philippe Tanghe, secretaris van de commissie-Baeyens, benadrukt dat de dioxine-uitstoot bij de verbrandingsoven in Sint-Niklaas sinds oktober 1998 continu wordt gemeten. De laatste drie maanden van 1998 liggen de metingen continu tien keer onder de norm. Dit levert dus de absolute garantie dat de verbrandingsoven de norm continu naleeft. Wat de depositiemeetresultaten betreft, liggen de gehalten in Sint-Niklaas zeer laag in vergelijking met andere sites in Vlaanderen. Ze bedragen namelijk 5 picogram per m² per dag. Verder heeft de VITO uitgerekend dat er bij een continue uitstoot van 0,1 nanogram geen accumulatie van dioxinen in de bodem meer plaatsvindt.

Wat de gezondheid betreft, zijn de wetenschappers het erover eens dat dioxinen voor 90 percent via de voeding worden opgenomen. De dioxineopname in Vlaanderen is nagenoeg overal identiek. De relatie tussen dioxinen en huisvuilverbrandingsovens kan niet eenvoudig worden gelegd. Bovendien worden dioxinen voor een groot deel getransporteerd door de lucht. Dit betekent dat ze niet in de onmiddellijke omgeving worden afgezet.

Minister Demeester-De Meyer zegt dat dit een van de redenen is waarom de onderzoekers waarschuwen dat de kans groot is dat er geen verschil be-

staat tussen de zogenaamde witte en zwarte gebieden. Zoals reeds gezegd worden dioxinen via de voeding opgenomen en uit onderzoek blijkt dat het voedingspatroon van 95 percent van de mensen in Vlaanderen vergelijkbaar is. Als men het onderzoek op de Mispelstraat in Sint-Niklaas toespitst, zal men weinig vinden.

De heer Malcorps merkt op dat die redenering geldt voor dioxinen, maar niet voor de andere stoffen die worden uitgestoten. Verder vindt hij het antwoord van de minister op vraag 26 belangrijk, meer bepaald dat er in de milieuwetgeving een aansprakelijkheidstermijn moet worden opgenomen.

Vraag 23 :

In verband met vraag 23 wijst de heer Malcorps op het probleem van de ambtenaar die zelf voor een schadeclaim kan komen te staan. Hij vindt dat minister Kelchtermans in zijn antwoord terecht opwerpt dat er een lacune bestaat in de wetgeving en dat er nood is aan een nieuwe aansprakelijkheidswetgeving. Dit wordt niet geregeld in het nieuwe personeelsstatuut. De volgende regering moet hier werk van maken.

IV. VOORSTEL VAN RESOLUTIE VAN DE HEREN JOHAN MALCORPS EN JOS STASSEN BETREFFENDE DE BEHANDELING VAN HET VERZOEKSCHRIFT BETREFFENDE DE GEZONDHEIDSPROBLEMEN VEROORZAAKT DOOR DE MIWA-VERBRANDINGSOVEN

IV. 1. Bespreking

In het voorstel van resolutie van de heren Malcorps en Stassen wordt de Vlaamse regering gevraagd, in toepassing van het recht op de bescherming van een gezond leefmilieu en in toepassing van het voorzorgsprincipe, de activiteiten van de MIWA-verbrandingsoven onmiddellijk stop te zetten tot er totale zekerheid is over de mogelijke gevolgen van de verdere exploitatie voor de gezondheid van de omwonenden.

Voorzitter Van Mechelen verwijst naar de bespreking van het verzoekschrift, waarbij ook het voorstel van resolutie aan bod is gekomen. Hij meent dat naast de politieke conclusie die de heren Malcorps en Stassen uit de bespreking hebben getrokken, en die straks ter stemming zal worden gelegd,

de commissie ook nog andere aanbevelingen kan formuleren (deel V van dit verslag). De heer Jef Van Looy laat opmerken dat reeds omstandig op de vragen van de indieners werd geantwoord. Een resolutie kan hoe dan ook slechts een deel behandelen van alles wat in de vragenlijst aan bod komt.

De heer Malcorps vindt dat er politieke conclusies uit de bespreking van het verzoekschrift moeten worden getrokken. Naast de talrijke deelvragen die de indieners hebben gesteld, is de kernvraag of de exploitatie kan worden voortgezet, rekening houdend met alle problemen op het vlak van milieu, gezondheid en bestuur. In de resolutie wordt daarover door zijn fractie een duidelijk standpunt ingenomen. Het lid verwijst ook naar de nieuwe rechterlijke uitspraak over de ISVAG-oven. De rechter heeft in dit dossier nogmaals gesteld dat het algemeen belang dat kan worden ingeroepen, het gezondheidsbelang is en dat het voorzorgsprincipe onverkort moet worden toegepast. Als men de situatie in Wilrijk vergelijkt met die in Sint-Niklaas, kan er volgens de heer Malcorps daar nog veel minder discussie zijn. Het gaat in Sint-Niklaas over slechts één mogelijke pollutiebron, namelijk de verbrandingsoven die jarenlang heeft vervuild. In een VITO-rapport, dat ook werd ingebracht in het rechtsgeding over Wilrijk, werd Sint-Niklaas zelfs als referentiepunt genomen om te beweren dat er geen discussie bestaat over het feit dat er in de windrichting verhoogde dioxinemetingen zijn. Dat is een reden te meer om de gepaste conclusies te trekken voor Sint-Niklaas. Ook in Wilrijk werd gesteld dat bijkomend gezondheidsonderzoek nodig is. Minister Demeester heeft de opdracht gegeven, maar het onderzoek werd nog niet afgerond. Het is logisch dat de resultaten van dat onderzoek worden afgewacht. Daarom vragen de indieners dat de activiteiten van de MIWA-verbrandingsoven onmiddellijk worden stopgezet tot er volledige zekerheid bestaat over de mogelijke gezondheidsgevolgen voor de omwonenden.

Minister Theo Kelchtermans stelt dat hij de uitspraak van de rechter zal respecteren voor wat de ISVAG-verbrandingsoven betreft. Als dit de leidraad wordt voor de beslissingen die de rechtbanken in dergelijke dossier zullen nemen, dan wordt het uitvoeren van een afval- en milieubeleid bijzonder moeilijk. De praktijk leert duidelijk dat het afvalprobleem niet geheel kan worden opgelost door preventie en selectief ophalen. Als de stad Antwerpen, de grootste aandeelhouder van de MIWA-oven, morgen samen met de andere aandeelhouders beslist de exploitatie te stoppen, zal de minister zich daartegen niet verzetten. Antwerpen zal wel met een ernstig probleem zitten voor de af-

valverwijdering. Een stad of intercommunale heeft de opdracht daar een oplossing voor te zoeken. De gewestelijke overheid moet normen bepalen en dat heeft ze ook gedaan.

De 0,1 nanogram TEQ-norm, die in de Vlarem-wetgeving is opgenomen, moet worden gerespecteerd. Die norm is stringenter dan in andere Europese landen. Professor Van Larebeke bevestigde in deze commissie dat dit een voldoende garantie is voor de volksgezondheid. De rechter interpreteert dit blijkbaar anders. De minister herhaalt dat elke huisvuilverbrandingsinstallatie die de norm niet respecteert onmiddellijk moet worden gesanctioneerd.

De heer Johan Malcorps repliceert dat het voorzorgsprincipe in het dossier Wilrijk werd gehanteerd om duidelijk te stellen dat de overheid, ongeacht de vraag of de norm wordt nageleefd, rekening moet houden met de historische vervuiling en de vastgestelde gezondheidsproblemen, die niet voldoende zijn uitgeklaard. De rechter is die interpretatie gevolgd. Dat betekent volgens het lid niet dat elke industriële- of afvalverwerkingsactiviteit in Vlaanderen door toepassing van het voorzorgsprincipe onmiddellijk kan worden gestopt. Het probleem moet in de juiste context van historische vervuiling en acute gezondheidsproblemen worden geplaatst. In dat ruimere kader kan het voorzorgsprincipe boven de norm staan. ISVAG in Wilrijk, en nog meer de MIWA-verbrandingsoven in Sint-Niklaas, zijn volgens het lid duidelijke voorbeelden van potentieel gevaarlijke verbrandingsinstallaties, die in elk geval in het verleden serieuze vervuiling hebben veroorzaakt, waar eventueel gezondheidsproblemen mee zijn verbonden. Dan is het de vraag of het geoorloofd is om die activiteiten op die locatie voort te zetten.

Minister Theo Kelchtermans vreest dat men al gauw in de subjectiviteit belandt bij het bepalen van wat het voorzorgsprincipe inhoudt. Het huidige beleid werkt zoveel mogelijk op basis van objectieve meetgegevens. De vergunningsvoorwaarden worden zoveel mogelijk geobjectiveerd. Potentiële gezondheidsrisico's zijn moeilijk te definiëren en zijn voor interpretatie vatbaar. In Wilrijk werden reeds onderzoeken uitgevoerd, maar de resultaten hebben de omwonenden niet kunnen overtuigen. Enkel degenen die het onderzoek hebben uitgevoerd zijn overtuigd. Het onderzoek is nu verruimd naar een gezondheidsonderzoek op lange termijn, waaruit men de eerste twee jaar geen conclusies kan trekken. De minister ziet niet in welk ander beleid kan worden gevoerd dan het huidige, dat is

gebaseerd op objectieve normen. De 0,1 ng TEQ/Nm³ is daarbij de belangrijkste.

De heer Malcorps stelt dat historische vervuiling geen subjectief maar een objectief gegeven is. Verder wijst hij erop dat de emissiegrenswaarde van 0,1 nanogram niet zo eenvoudig ligt. Er worden zeer uiteenlopende meetresultaten bereikt. De VITO-metingen bij de oven van Houthalen bijvoorbeeld zijn omstreden. De minister antwoordt dat om foutieve metingen uit te sluiten meer en meer zal worden overgegaan tot continue metingen.

IV.2 Stemming

Het voorstel van resolutie wordt verworpen met 7 stemmen tegen 1.

V. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN VAN DE COMMISSIE

Het voorstel van resolutie van de heren Malcorps en Stassen, waarin de onmiddellijke stopzetting van de activiteiten van de MIWA-oven wordt gevraagd, werd door een meerderheid in de commissie verworpen. Uit de behandeling van het verzoekschrift in de commissie, en uit de antwoorden van minister Theo Kelchtermans, bleek niettemin dat het naleven van de Vlarem II-norm voor afvalverbrandingsovens als een strikte voorwaarde voor het operationeel blijven van deze en andere huisvuilverbrandingsinstallaties moet worden beschouwd.

De problematiek van de dioxine-uitstoot en van verbrandingsovens werd tijdens deze legislatuur meermaals besproken in de commissie en de plenaire vergadering. In dit verband wordt verwezen naar de hoorzittingen met de leden van de Commissie Baeyens² en naar het debat in de plenaire vergadering van 8 november 1997³.

Op 8 juli 1998 keurde de plenaire vergadering van het Vlaams Parlement unaniem een resolutie betreffende het beperken van de dioxine-uitstoot goed⁴. De behandeling van het voorliggende verzoekschrift heeft aangetoond dat de vragen aan de

Vlaamse regering in deze resolutie nog steeds actueel zijn. Zo werd in de resolutie aan de regering onder meer gevraagd om wetenschappelijke onderbouwde emissienormen te laten vaststellen inzake dioxinen, furanen en andere dioxine-achtige stoffen voor alle industriële sectoren en voor alle verbrandingsinstallaties, en dit niet alleen naar lucht, maar ook naar water en afval. Daarbij moet het uitsluiten van gezondheidsrisico's als uitgangspunt worden vooropgesteld en kunnen buitenlandse normen als referentiekader gelden. Andere in dit verband relevante vragen betreffen onder meer het verplicht opleggen van emissiemetingen voor de grote emittoren en het zo snel mogelijk vastleggen van milieukwaliteitsnormen en depositienormen voor dioxinen. Die moeten in het bijzonder als leidraad dienen bij de beoordeling van nieuwe vestigingen van bedrijven of uitbreidingen van installaties, waarbij dioxinen kunnen vrijkomen, inzonderheid in risicozones. In alle zones waar zich significante dioxine-emissiebronnen bevinden moet een overlegplatform met de omwonenden worden gecreëerd om hen te informeren over meetresultaten, gezondheidsrisico's en te nemen maatregelen. De Vlaamse regering werd ook gevraagd meer middelen uit te trekken voor verder onderzoek naar alle gevolgen van blootstelling aan dioxinen voor de gezondheid.

De andere vragen in de goedgekeurde resolutie handelen onder meer over het starten van een impulsprogramma dioxine-reductie in industriële sectoren, het laten opmaken van een dioxinebalans voor producten van de chloorchemie, het laten verrichten van onderzoek naar een maximale reductie van de dioxine-uitstoot bij gebouwenverwarming, het opzetten van voorlichtingscampagnes en het opstellen van een gebruikersreglementering inzake afvalverbranders.

Eerder keurde de plenaire vergadering unaniem een resolutie goed over de nood aan de ontwikkeling van alternatieve technologieën inzake de eindverwerking van afval⁵. Daarin werd de Vlaamse regering gevraagd om uitdrukkelijker dan nu het geval is te kiezen voor een diversificatie van de technieken voor de eindverwerking van afval en om de OVAM voor heel Vlaanderen de mogelijkheden te laten onderzoeken van alternatieven voor klassieke roosterovens. Het ging daarbij vooral over de mogelijkheden die worden geboden door scheiden en vergisten van afval enerzijds en pyrolyse anderzijds.

2 *Parl. St.* VI. Parl. 1998-1999, nrs. 887/1 en 1011/1

3 *Hand.* VI. Parl. 1997-98, 8 november 1997.

4 *Parl.St.* VI. Parl. 1997-1998, nr. 1031/1-3 en *Hand.* VI.Parl. 1997-1998, 8 juli 1998

5 *Parl.St.* VI. Parl. 1997-1998, nrs. 882/1-3 en *Hand.* VI. Parl. 1997-1998, 11 februari 1998

Door de Commissie voor Welzijn, Gezondheid en Gezin en de plenaire vergadering werd een resolutie aanvaard over de band tussen milieuvervuiling en hormonale stoornissen, inzonderheid vruchtbaarheidstoornissen bij de mens⁶. In deze resolutie wordt de Vlaamse regering onder meer gevraagd in het kader van een gecoördineerd onderzoek rond de relatie milieuvervuiling en gezondheid, voldoende middelen vrij te maken voor verder onderzoek naar de invloed van milieuverontreiniging op hormonale stoornissen, in het bijzonder op vruchtbaarheidsproblemen bij de mens.

Bij de behandeling van het voorliggende verzoekschrift bleek dat de Vlaamse regering intussen op enkele punten reeds tegemoet is gekomen aan de vragen van het Vlaams Parlement of hiertoe een eerste aanzet heeft gegeven. Zo wordt bijvoorbeeld de opname van een dioxine-norm voor industriële processen in VLAREM en het streven naar een continue bemonstering van afvalovens door de commissie als positief beoordeeld, alsook de start van een grootschalig epidemiologisch onderzoek naar milieu-en gezondheidsproblemen. Voor andere aspecten heeft het parlement nog geen duidelijk zicht op de resultaten van de gevraagde maatregelen, onderzoeken en acties. Het feit dat de vermelde resoluties dateren van 1998, en het uitwerken en implementeren van maatregelen enige tijd vraagt, is daar wellicht niet vreemd aan. De commissie roept daarom de bevoegde commissies, die na de vernieuwing van het Vlaams Parlement op 13 juni 1999 opnieuw zullen worden samengesteld, op om de problematiek van de gezondheidsproblemen veroorzaakt door verbrandingsinstallaties van nabij te blijven volgen en indien nodig de nieuwe Vlaamse regering hierover te ondervragen. Bijzondere aandachtspunten blijven de ontwikkeling van milieunormen en de naleving ervan en het onderzoek naar milieugerelateerde gezondheidsproblemen, onder meer in zogenaamde risicozones.

Verder wenst de commissie nog volgende aanbevelingen aan deze vermeld in de resoluties toe te voegen :

– er moet de grootst mogelijke openbaarheid zijn van meetgegevens en emissieverslagen. Ondanks de reeds gedane inspanningen, moeten de exploitanten van afvalverbrandingsinstallaties en de andere bevoegde instanties nog meer aandacht besteden aan informatieverstrekking en communicatie

met de omwonenden. De mogelijkheid moet worden onderzocht om ook representatieve actiegroepen te horen bij de screening en evaluatie van verbrandingsinstallaties door de commissie "Verbranding en rookgassen" ;

– de noodzaak van de oprichting van een overkoepelend meldpunt voor milieu-incidenten (ongeoorloofde lozingen, ongevallen, ...) dat ook 's nachts en in het weekend bereikbaar is, dat over de nodige deskundigheid beschikt en snel de juiste instantie kan verwittigen, moet worden onderzocht.

De verslaggevers,

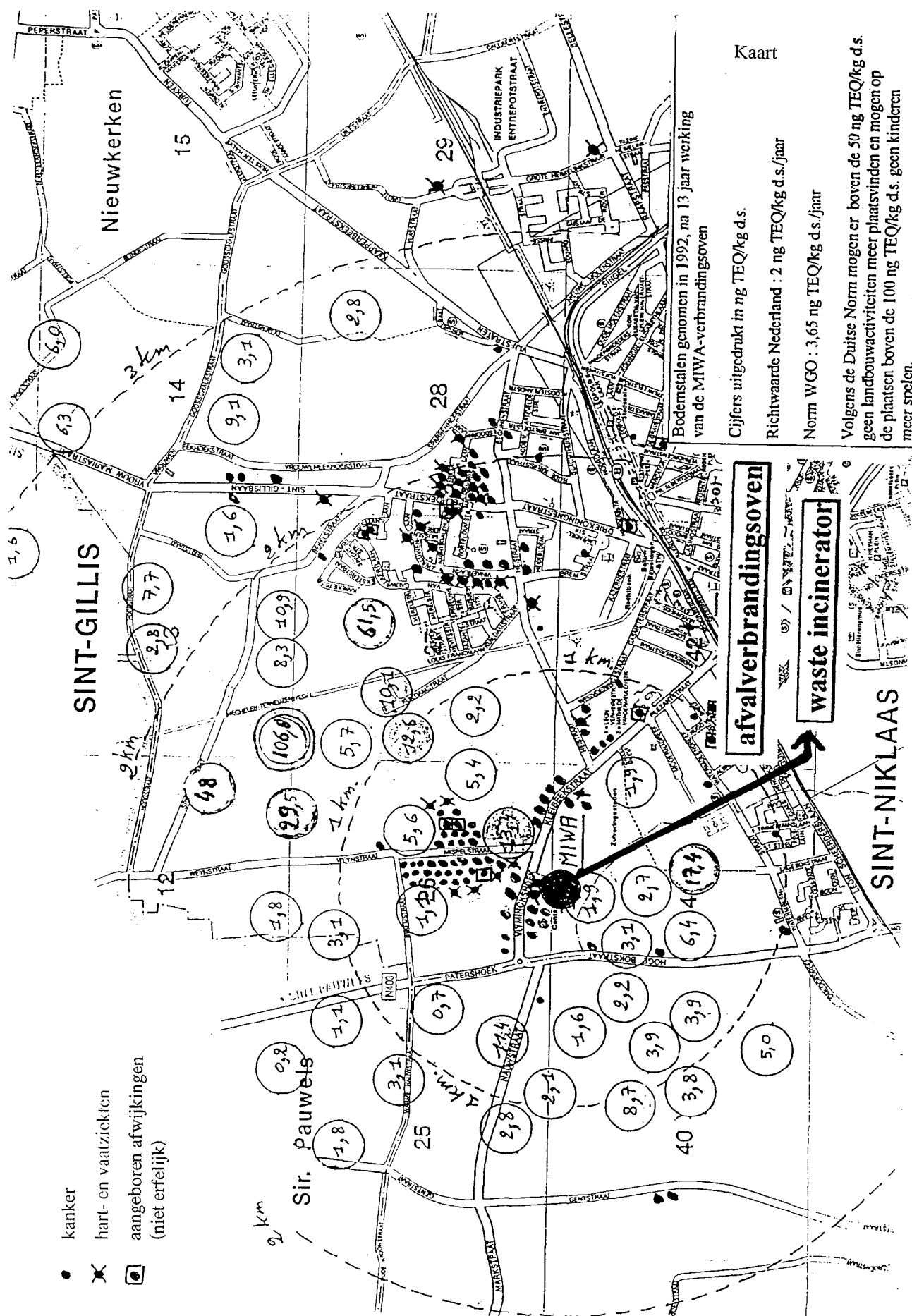
De voorzitter,

Freddy DE VILDER
Johan MALCORPS

Dirk VAN MECHELEN

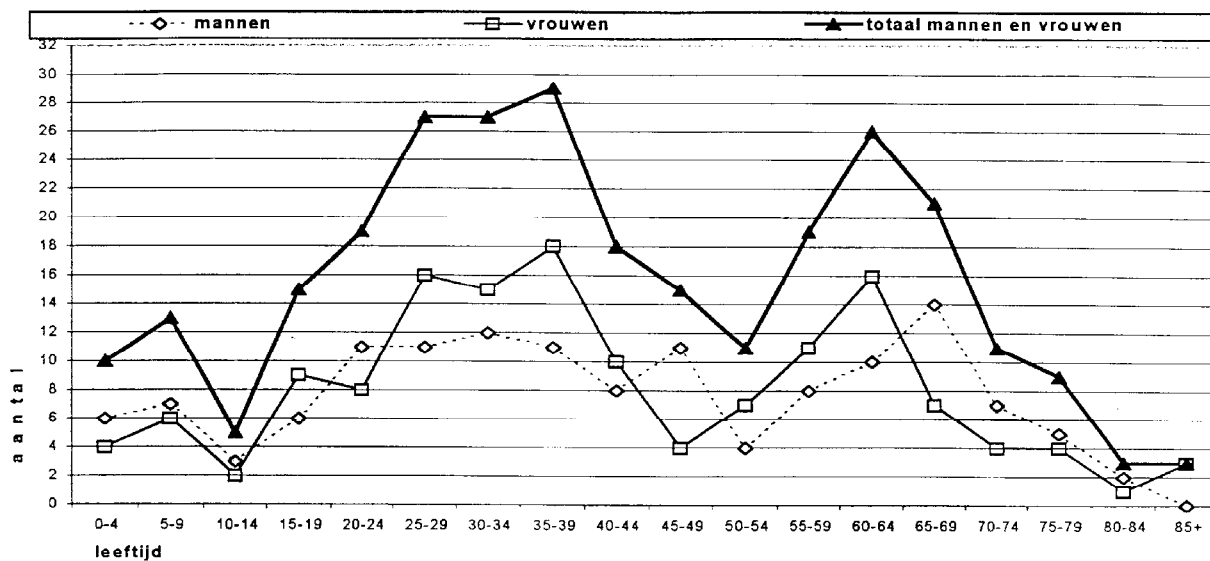
⁶ *Parl. St.* VI. Parl. 1996-1997, nrs. 551/1-4 en *Hand.* VI. Parl., 28 oktober 1998

BIJLAGEN

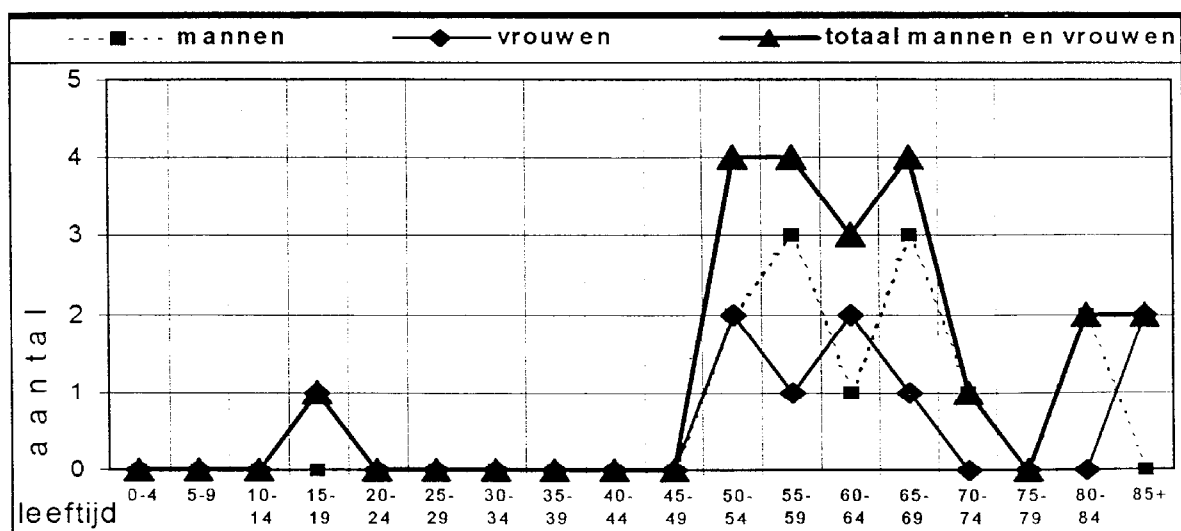


Tabel 1 deelnemersveld

overzicht van het deelnemersveld

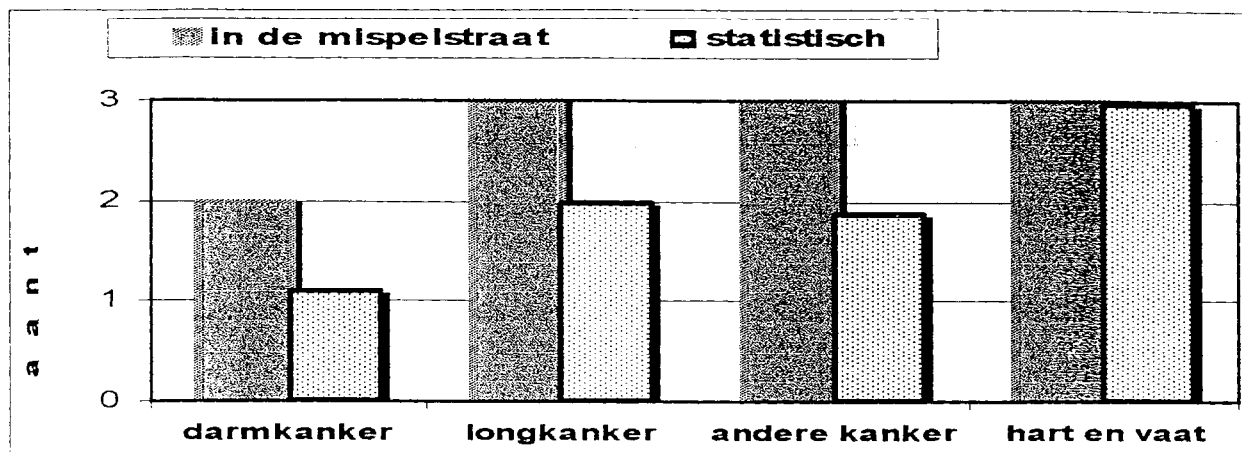


Grafiek 2 sterftcijfers

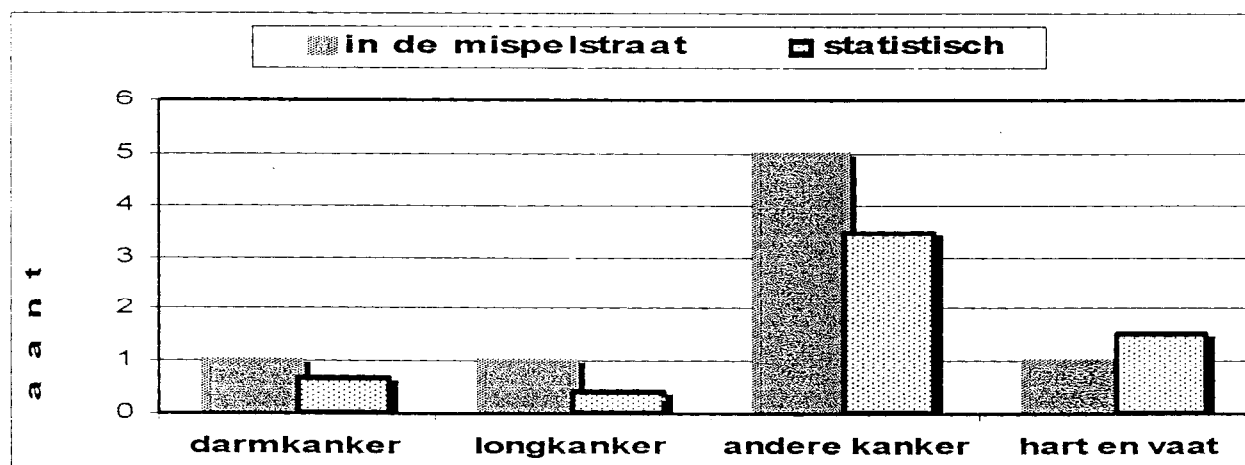


Grafiek 3

Proportioneel sterftecijfer voor de **mannen** in de Mispelstraat, volgens diverse kankersoorten en hart- en vaataandoeningen berekend volgens voorkomen bij de leeftijd tussen 45 en 64 jaar.



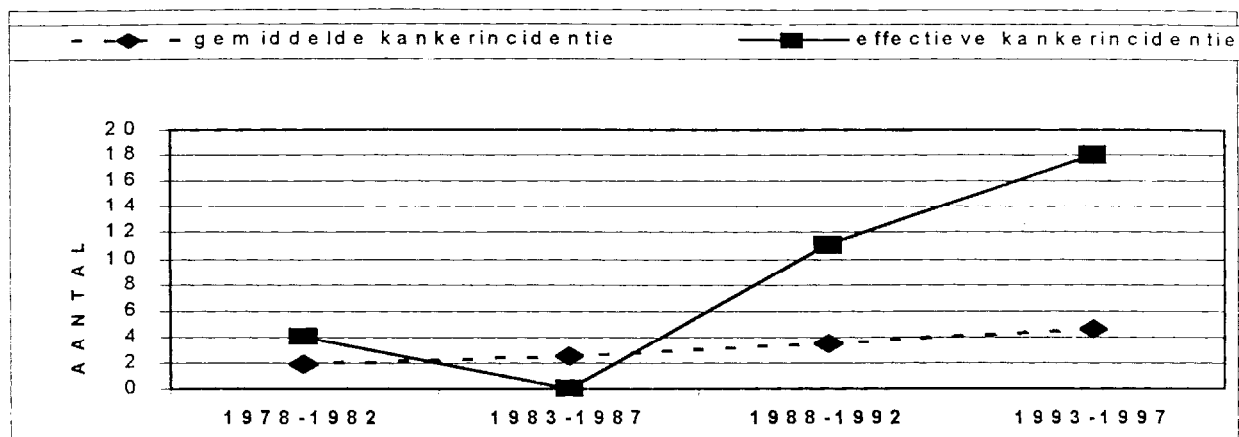
Proportioneel sterftecijfer voor de **vrouwen** in de Mispelstraat, volgens diverse kankersoorten en hart- en vaataandoeningen berekend volgens voorkomen bij de leeftijd tussen 45 en 64 jaar



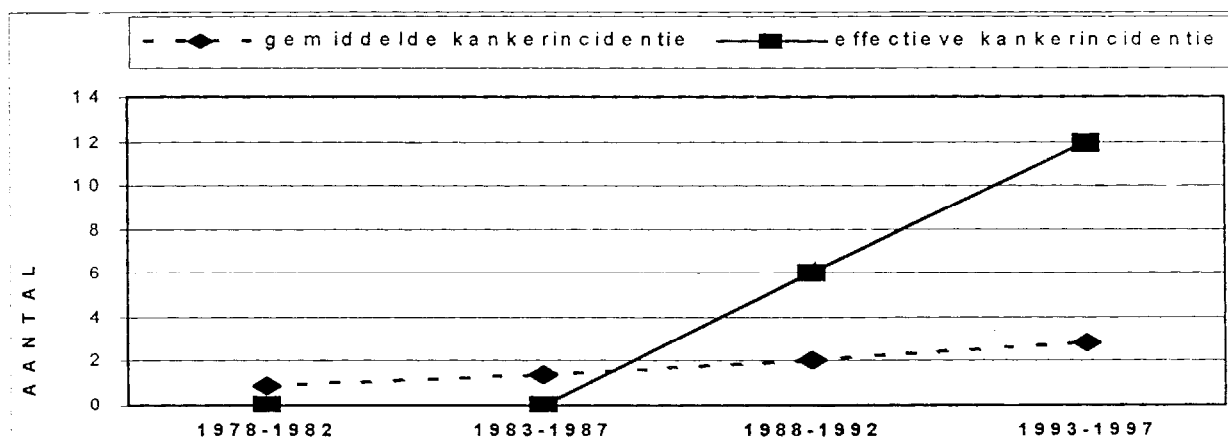
Grafiek 4

Algemene kankerincidentie bij de 145 deelnemende personen
die reeds van voor 1978 in de Mispelstraat wonen.

Dit in vergelijking tot de te verwachten incidentie in relatie tot leeftijd en aantal.



voor de mannen



voor de vrouwen

